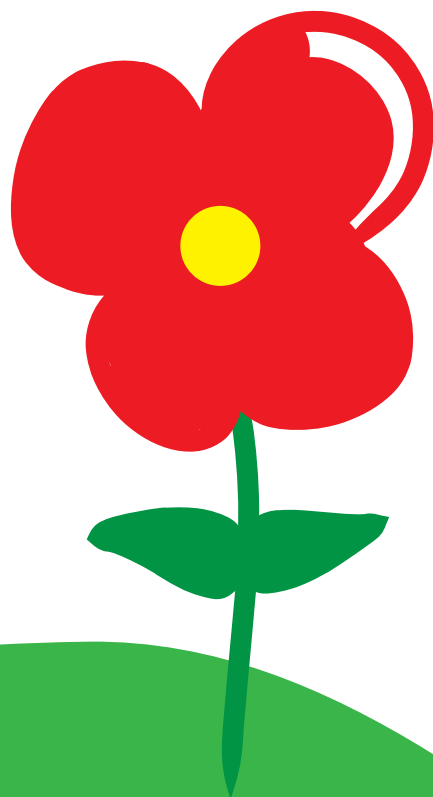

Naturalna nauka języka

BEZ NAUCZYCIELA!

Przewodnik krok po kroku
jak samemu nauczyć się języka
w sposób naturalny!

David Snopek

Naturalna nauka języka bez nauczyciela!

David Snopek

10 Maj 2012

Tego ebooka dedykuję...

Mojej Żonie, Carrie, za jej nieustające wsparcie moich szalonych projektów (nauka języka polskiego, tworzenie Bibliobirda, pisanie tego ebooka itp.) – pomimo faktu, że owe czynności wymagają olbrzymiego nakładu czasu zarówno z jej, jak i z mojej strony.

Moim Rodzicom, Pat i Russowi Snopek, za wpojenie mi i mojej siostrze, że możemy osiągnąć wszystko, co chcemy – i mojej siostrze, Allison, za ciągłe udowadnianie mi, że mieli rację.

Moim Czytelnikom, Fanom na YouTube, Wykop.pl i odwiedzającym mojego bloga za zachęcanie mnie do dalszej nauki i tworzenia.

Bez Was ta książka nigdy by nie powstała!

Ten ebook jest darmowy **ALE**

... stworzyłem go dla subskrybentów mojego bloga, LinguaTrek.com. Oczywiście, subskrybcja do mojego bloga *również jest darmowa!*

To jednak jest internet i wiem, że mój ebook będzie skopiowany i przekazany innym. *Jeśli nie pobrałeś/pobrałaś tej książki ze strony LinguaTrek.com, proszę pomyśl o subskrypcji:*

<http://www.linguatrek.com/subscribe>

To by dla mnie dużo znaczyło!

Dziękuję!

-David Snopek

Tłumacze

Te wyjątkowe osoby pomogły w przetłumaczeniu tego ebooka na j. polski:

- D.G.
- Jagoda Hoffman
- [Julian Jurec](#)
- Bartosz Krasiński
- Kuba Loster
- Katarzyna Łozowska
- [Adam Mrozek](#)
- Michał Piekut
- Mateusz Skubel
- Maciej Szerling
- Artur Ziejewski
- ... i inni, którzy woleli pozostać anonimowi!

Spis treści

1	Wstęp	1
	Dla kogo jest ta książka?	1
	Jak szybko nauczyć się płynnie mówić po angielsku/polsku/itd?	2
	Skąd wziął się pomysł na powstanie książki?	2
	Trzy kroki do płynnego mówienia w dowolnym języku	4
	1. Przyzwyczajaj swój mózg do języka	4
	2. Pokonaj swój strach przed mówieniem	5
	3. Ćwicz mówienie	5
	Co jest w tym ebooku?	6
I	Teoria	8
2	O mnie	9
	2.1 Moje porażki	11
	2.2 Znajdowanie motywacji	11

2.3	Nauka j. polskiego	13
3	Dlaczego ta metoda działa?	15
3.1	Dlaczego tradycyjne metody nie przynoszą efektów	15
3.2	“Rachunki” gramatyczne – czego <i>nie</i> robisz!	16
3.3	Nauka języków jest bardziej jak nauka karate	18
3.4	Jak mózg uczy się języków	19
3.5	Jeden DUŻY problem	20
3.6	Plusy samodzielnej nauki	21
4	Trzy składniki potrzebne do skutecznej nauki języka	22
4.1	Czas	22
4.2	Motywacja	23
4.3	Efektywna metoda	24
5	Słuchanie jest ważne	25
5.1	Wymowa	25
5.2	Pisownia to nie język!	26
5.3	Słuchanie to <i>naturalny sposób</i>	26
6	Do czego może przydać się gramatyka?	28
6.1	Uspokojenie swojego umysłu	29
6.2	Rozpoznawanie konstrukcji	29

6.3	W pisaniu	30
6.4	Posługiwanie się językiem na wyższym poziomie niż Twój obecny	30
7	Słownictwo jest największym wyzwaniem!	31
7.1	Ile słów muszę znać?	32
7.2	Słownictwo jest przyswajane <i>świadomie</i>	33
7.3	Słownictwo jest najlepiej przyswajane z kontekstu	34
7.4	Zapominanie jest naturalną częścią zapamiętywania	35
II	Praktyka	36
8	Używanie teorii w praktyce	37
8.1	Przegląd tej części	38
9	Trzy elementy efektywnej metody nauki	39
9.1	Interesująca treść	39
9.2	Rozumienie treści	40
9.3	Powtarzanie tego, czego się nauczyłeś/aś	41
10	Jaki jest Twój cel?	42
10.1	Mój cel nauki polskiego	44
10.2	Wybieranie celu	45
10.2.1	Wybierz swój cel “na teraz”	45

10.2.2	Zacznij od swoich największych priorytetów	46
10.2.3	Bądź przed sobą szczery	46
10.3	Dokończ arkusz!	47
11	Ustalenie dziennego planu nauki	48
11.1	Jak znaleźć czas	49
11.2	Jak zaplanować swój czas	51
12	Nauka języka z Harrym Potterem	53
12.1	Potrzebne materiały	54
12.2	Mój dzienny plan nauki	55
12.3	Przewodnik krok po kroku	57
12.3.1	Krok 1: Powtarzanie słówek	57
12.3.2	Krok 2: Słuchanie	59
12.3.3	Krok 3: Czytanie i podkreślanie	60
12.3.4	Krok 4: Wyszukiwanie słów i tworzenie fiszek do Anki	60
12.3.5	Krok 5: Czynności dodatkowe	62
12.4	Mierzenie postępu w nauce	63
13	Tworzenie metody idealnej dla Ciebie!	65
13.1	Znajdowanie właściwej treści	66
13.1.1	Książki	68
13.1.2	Muzyka	72

13.1.3	Filmy i telewizja	73
13.1.4	Gry wideo	75
13.1.5	Podcasty	76
13.1.6	Wymiana językowa	77
13.1.7	Immersja	78
13.1.8	Znajdowanie czegoś szczególnego w danej kulturze	80
13.1.9	Może to wymagać kilku prób!	80
13.2	Rozumienie treści	81
13.2.1	“Transkrypcja” i słownik	82
13.2.2	Pełne tłumaczenie	84
13.2.3	Z kontekstu	85
13.3	Powtarzanie i zapamiętywanie	86
13.3.1	Powtarzanie zachodzi naturalnie	87
13.3.2	Osobista lista ze słownictwem i papierowe fiszki	88
13.3.3	System rozmieszczonego powtarzania	89
13.3.4	Mnemotechniki	91
13.4	Czy muszę zrozumieć wszystko?	93
13.4.1	Ostateczny sukces zależy od serii małych sukcesów. . . .	94
13.4.2	Największe niebezpieczeństwo	94
13.5	Oprogramowanie	95
13.5.1	LingQ	95

13.5.2 Bibliobird	96
13.5.3 Rozwiązania niekompletne	97
A Arkusze	98
B Dalsza lektura	99
B.1 Teoretyczne zasoby	99
B.2 Blogi o nauce języka	100

Rozdział 1

Wstęp

Dla kogo jest ta książka?

Ten ebook jest dla tych, którzy ...

- ... spędzili już wiele lat na tradycyjnych kursach ale nadal nie potrafią zamówić nic w restauracji, ani oglądać filmu bez napisów, ani uczestniczyć w luźnej rozmowie z native speakerem.
- ... myślą, że takie kursy są za szybkie, za wolne albo za nudne.
- ... myślą, że nie mają talentu do nauki języków. (Ale prawdę mówiąc nie trzeba mieć talentu – tylko dobre podejście!)
- ... chcą mieć kontrolę nad swoją nauką i uczyć się metodą, która im efektywnie pomoże w osiągnięciu swojego celu!

Krótko mówiąc ta książka jest dla *zwykłych ludzi*, którzy chcą nauczyć się języka. Nie jest dla ekspertów językowych albo poliglotów. Jest dla większości *nas*, któ-

rzy próbowali bezskutecznie nauczyć się chociaż jednego języka obcego. Albo dla tych, którym już udało się nauczyć jednego ale proces był tak wolny albo bolesny, że szukają lepszego sposobu, żeby nauczyć się drugiego języka obcego.

Jak szybko nauczyć się płynnie mówić po angielsku/polsku/itd?

... czyli:

“How can I quickly learn to speak English/Polish/etc fluently?”

To jest pytanie, które jest mi zadawane najczęściej.

Z reguły unikam bezpośredniej odpowiedzi na to pytanie ponieważ (1) **nie lubię słowa “fluently”** ☺ i (2) wymaga BARDZO złożonej odpowiedzi. Więc zamiast udzielać na nie odpowiedzi, przeważnie pytam o to co powoduje, że osoba zмага się z nauką języka i następnie skupiam się nad pomocą w rozwiązaniu jej konkretnego problemu.

Teraz zdałem sobie sprawę, że to ważne, aby nareszcie odpowiedzieć na to pytanie we wstępie do niniejszego ebooka i jednocześnie wyjaśnić co będzie on zawierał, *a czego nie*.

Skąd wziął się pomysł na powstanie książki?

Kiedy zdecydowałem się napisać tego ebooka, chciałem stworzyć coś krótkiego, skoncentrowanego na temacie i użytecznego. Wiedziałem, że jeśli napisałbym o wszystkim, spędziłbym lata nad jego ukończeniem.

Więc, poprosiłem moich Czytelników o [wypełnienie ankiety](#) i napisanie mi, na jaki temat chcieliby, aby była książka. Podałem cztery pomysły i kilka otwartych linijek tekstowych na inne sugestie. Oto cztery proponowane pomysły:

1. Przewodnik krok po kroku na temat “Jak nauczyć się języka samodzielnie w naturalny sposób”.
2. Rozszerzony przewodnik o tym jak pokonać [strach przed mówieniem](#).
3. Porady, wskazówki i sztuczki do ćwiczenia mówienia (dla tych, którzy już osiągnęli wysoki poziom znajomości języka i nie czują strachu przed mówieniem, ale nadal mają z nim problemy).
4. Wszystkie porady na temat nauki języka znajdujące się na moim blogu ułożone w łatwym do czytania formacie (obecnie ponad 125 artykułów).

Szczerze mówiąc, miałem nadzieję, że numer czwarty zostanie wybrany, ponieważ myślałem, że będzie on najłatwiejszy do napisania. ;-)

A oto pełne wyniki ankiety:

nr 1	<i>Przewodnik krok po kroku o naturalnej nauce języka</i>	38%
nr 4	<i>Wszystkie artykuły na moim blogu zreorganizowane</i>	27%
nr 2	<i>Przewodnik o tym jak pokonać strach przed mówieniem</i>	21%
nr 3	<i>Wskazówki i sztuczki do ćwiczenia mówienia</i>	14%

Na początku byłem zawiedziony, że mój ulubiony pomysł nie wygrał ☹ Jednak po głębszym przemyśleniu, zdałem sobie sprawę, że o wiele lepszy temat został wybrany... **Ponieważ wybory nr 1, 2 i 3 nie były przypadkowe! Są one trzema krokami w procesie nauki języka.**

Trzy kroki do płynnego mówienia w dowolnym języku

Oto moja odpowiedź na pytanie, które podałem powyżej: *“Jak szybko nauczyć się płynnie mówić po angielsku/polsku/itd?”*

Nie ważne w jaki sposób uczysz się obcego języka, jeśli przeszedłeś/przeszłaś od zera na wysoki poziom, zrobiłeś/zrobiłaś te trzy kroki. Nie musisz przechodzić przez te kroki jeden za drugim – mogą one odbywać się jednocześnie. Jednak podczas nauki języka polskiego, przechodziłem przez nie *praktycznie* we właściwej kolejności.

1. Przyzwyczajaj swój mózg do języka

Jak możesz mówić w danym języku, jeśli nie znasz żadnych słów albo jeśli nie rozumiesz kiedy ktoś używa go przy Tobie? **Nie możesz!** 😊

Po pierwsze, w jakiś sposób Twój mózg musi przyswoić język. Mnie udało się to poprzez słuchanie i czytanie Harry’ego Pottera. Ale jest wiele innych sposobów, na przykład:

- Tradycyjny kurs językowy
- Mieszkanie w innym kraju
- Użycie [metody “shadowing”](#)
- Oglądanie filmów
- Słuchanie muzyki
- ... i wiele innych!

Niektóre z tych metod są bardziej efektywne niż inne, ale jeśli używasz jednej z nich wystarczająco długo, prędzej czy później, Twój mózg przyswoi język.

Jeśli przejdziesz przez te kroki po kolei, na końcu niniejszego (nauka języka nigdy nie ma końca!) będziesz w stanie rozumieć wszystko i tworzyć zdania w swojej głowie bez tłumaczenia (ale niekoniecznie podczas prawdziwej rozmowy).

2. Pokonaj swój strach przed mówieniem

Jednym z najczęściej spotykanych problemów, o którym słyszę od ludzi uczących się języków, jest to, że potrafią zrozumieć bardzo dużo i znają mnóstwo słów – jednak podczas rozmowy z drugą osobą bardzo się denerwują i mają pustkę w głowie. Natychmiast po zakończeniu rozmowy, kiedy stres mija, nie mają problemu z przypomnieniem sobie słów, których chcieli użyć.

Nie wszystkie osoby odczuwają strach przed mówieniem – *ale większość tak!*

Wiele osób boi się popełnić błędy podczas mówienia. Boją się, że druga osoba może ich nie zrozumieć – lub nawet, że ta osoba może ich wyśmiać, bądź pomyśleć, że są głupi.

To jest bardzo poważny problem i [napisałem przynajmniej jeden artykuł](#) o tym, jak ten strach pokonać. W przyszłości, mam zamiar napisać więcej!

3. Ćwicz mówienie

Kiedy Twój umysł przyswoił język i już nie boisz się go używać, musisz mówić tak dużo jak to tylko możliwe!

Na tym etapie rozwijasz i ćwiczysz “strategie mówienia” takie jak [peryfraza](#) (kiedy nie znasz słowa), różne wyrażenia konwersacyjne do podtrzymania biegu rozmowy oraz niewerbalne sztuczki, aby sprawić większy komfort osobom, z którymi rozmawiasz.

Taka praktyka pozwoli Tobie na udzielanie odpowiedzi szybko i naturalnie, bez spowolnienia rozmowy.

Co jest w tym ebooku?

Celem tej książki jest pomoc Tobie w przejściu pierwszego z tych trzech kroków.

Myślę, że to świetne ponieważ, krok pierwszy jest najważniejszym i najbardziej *niezrozumiałym* krokiem. Mało osób zna prawdziwe mechanizmy mózgu, na których oparta jest nauka języka obcego – i nawet jeśli je znają, mogą mieć trudności z użyciem ich w praktyce.

Właśnie z tego powodu, ten ebook będzie podzielony na dwie części:

- Część teoretyczna, w której wyjaśnię dlaczego ta metoda działa, oraz ...
- Część praktyczna, w której przedstawię przewodnik krok po kroku, jak stworzyć własną metodę nauki opierając się na tych pomysłach.

Niestety, to również oznacza, że krok 2 i 3 nie będą omawiane w tej książce. Jednakże, na moim blogu jest kilka artykułów i filmików na ten temat (linki powyżej) i planuję napisać ich więcej. Albo kiedyś napiszę dwa kolejne ebooki! ☺

Dzięki za czas poświęcony na przeczytanie tej książki! Mam nadzieję, że będzie pomocna w Twojej podróży po nauce języków.

Powodzenia!

-David Snopek

Część I

Teoria

Rozdział 2

O mnie

(Uwaga: [W tym filmiku na YouTubie](#), opowiadam te same rzeczy, które są w tym rozdziale. Jeśli chcesz zobaczyć jak mówię po polsku, zapraszam do oglądania!)

Piszę artykuły i nagrywam filmiki o nauce języków oraz kulturze amerykańskiej i polskiej od ponad trzech lat, i jeśli śledzisz [LinguaTrek](#), mój blog, prawdopodobnie już znasz całą moją historię. Ale jeśli mnie nie znasz, oto jest mój krótki, *oficjalny* profil:

David Snopek jest amerykańskim przedsiębiorcą, programistą oraz nauczycielem i uczącym się języków obcych, który urodził się i wychował się w Milwaukee w stanie Wisconsin. Chociaż ma polskie nazwisko (dzięki dalekim polskim przodkom, którzy wyemigrowali do USA ok. 100 lat temu), dorósł mówiąc tylko w jednym języku: angielskim.

W końcu jako dorosłemu udało mu się dojść do całkiem wysokiego poziomu w nauce j.polskiego, korzystając z nietradycyjnej metody. Zainspirowany tym sukcesem, stworzył [Linguatrek](#), blog na którym

dzieli się swoim doświadczeniem oraz [Bibliobird](#), aplikacją internetową, która pomaga Polakom w nauce j. angielskiego.

Rysunek 2.1: *Moje zdjęcie!*

Nieoficjalnie – nauka języków obcych jest [moją prawdziwą pasją](#) i pisanie tej książki jest jeszcze jednym sposobem na podzielenie się tą pasją z innymi!

W tym ebooku, chciałbym pokazać Ci jak nauczyć się języka w sposób przyjemny, szybki i efektywny. Nie ma tylko jednej właściwej metody nauki języka. Niektóre metody są efektywniejsze od innych. Ale najefektywniejsza metoda nauki zależy od Ciebie i Twoich osobistych preferencji.

Chciałbym pomóc Ci znaleźć Twoją własną metodę.

Dlaczego?

Bo kiedyś byłem w takiej samej sytuacji! Potrzebowałem takich samych porad i pomocy!

2.1 Moje porażki

Prawda jest taka, że poniosłem wiele porażek ucząc się różnych języków obcych, zanim w końcu odniosłem sukces z j. polskim.

Tak jak wielu Amerykanów uczyłem się j. hiszpańskiego w szkole średniej i “high school” – w sumie sześć lat. Graliśmy w gry, śpiewaliśmy, uczyliśmy się mnóstwa gramatyki i zdawaliśmy egzaminy. Robiłem wszystko co kazał nauczyciel i nawet miałem bardzo dobre oceny. Ale tak jak większość moich rówieśników, nie udało mi się nauczyć więcej niż tylko tyle, aby zdać egzamin gramatyczny. **Po sześciu latach!**

Codziennie rozmawiam z ludźmi, którzy mieli takie same doświadczenie z hiszpańskim albo angielskim, albo francuskim, albo z jakimkolwiek innym językiem. Uczyli się w szkole przez 5, 10 albo 15 lat, ale nadal nie potrafią zamówić nic w restauracji, ani obejrzeć filmu bez napisów, ani rozmawiać na luzie z native speakerem.

Wtedy zdecydowałem, że nie mam talentu do języków więc nigdy nie nauczę się języka obcego. A poza tym, jaki miałoby to sens? Co dałaby mi znajomość j. hiszpańskiego? W tamtym momencie, nie miałem pojęcia, ani prawdziwej motywacji, żeby kontynuować naukę.

2.2 Znajdowanie motywacji

Później jako dorosły poznałem wielu przyjaciół mówiących po rosyjsku. Jeden z nich jechał do Rosji i na Białoruś, żeby odwiedzić swoją rodzinę i zaprosił mnie, abym mu towarzyszył. Pomyślałem, “*Ojej, to taka wspaniała okazja! Będę mógł zobaczyć i doświadczyć życia z perspektywy prawdziwych obywateli tych krajów.*”

Muszę nauczyć się trochę rosyjskiego!”

Więc zapisałem się na kurs j. rosyjskiego na miejscowym uniwersytecie. Kurs był bardzo ciekawy, ale tak samo jak na kursie z hiszpańskiego, uczyliśmy się gramatyki, gramatyki i *więcej gramatyki*.

Rysunek 2.2: Na placu czerwonym. Tak, kiedyś miałem długie włosy. ☺

Po roku pojechałem na tę wycieczkę z moim znajomym i było fantastycznie! Moja znajomość języka była okropna. Ale to wystarczyło, żeby zostać zarażonym miłością do języków i podróżowania. Kiedy wróciliśmy, kontynuowałem ten kurs przez następne dwa lata.

Niestety, nigdy nie opanowałem j. rosyjskiego zbyt dobrze, i z tego powodu stawałem się coraz bardziej sfrustrowany.

Bardzo dużo wysiłku włożyłem w naukę j. rosyjskiego. Ale kiedy miałem okazję ćwiczyć ze znajomymi mówiącymi po rosyjsku, mogłem tylko uczestniczyć w najprostszych rozmowach i tylko gdy mówili bardzo powoli i z ograniczonym słownictwem.

Po sześciu latach hiszpańskiego i trzech latach rosyjskiego opanowałem tylko testy gramatyczne. Biegłe mówienie i rozumienie innego języka nadal było tylko snem.

2.3 Nauka j. polskiego

Kiedy wreszcie przyszedł czas na polski, zacząłem inny kurs na uniwersytecie. Był bardzo przyjemny, głównie dzięki profesorowi, który opowiadał fajne historie. Ale po roku już było jasne, że naprawdę nie nauczę się polskiego, tak samo jak nie nauczyłem się hiszpańskiego i rosyjskiego.

Zadałem samemu sobie pytanie, *“Czy chciałbym nauczyć się jak zdawać egzaminy gramatyczne? Czy chciałbym naprawdę mówić po polsku?”* Oczywiście, chciałem mówić po polsku!

To był czas na wielką zmianę.

Więc przestałem chodzić na kurs i zacząłem czytać o tym, jak ludzki mózg uczy się języków. Zacząłem również eksperymentować z metodą, w której [czytałem i słuchałem Harry’ego Pottera](#) po polsku.

Na samym początku szło bardzo powoli. Czytanie pierwszego tomu zajęło mi cztery miesiące. Ale rok po rozpoczęciu nauki tą metodą, udało mi się przeczytać i przesłuchać wszystkie siedem tomów Harry’ego Pottera. **Przedtem miałem problemy z najbardziej podstawowymi rozmowami. Dzięki nauce tą metodą mogłem:**

- Rozmawiać z native speakerami prawie na dowolny temat
- Czytać i słuchać książek
- Oglądać filmy
- Pisać emaile, listy i artykuły

I to wszystko stało się stosunkowo szybko. Uczyłem się przeważnie sam (nie na

kursie, bez nauczyciela) i podczas gdy mieszkałem w USA. To było doświadczenie niezwykle przyjemne i [zmieniło moje życie na lepsze](#).

Rysunek 2.3: Razem z żoną w Warszawie

Półtora roku po rozpoczęciu nauki tą metodą, z żoną (Carrie) przeprowadziliśmy się do Polski na rok. Od razu mogłem:

- Dać sobie radę z polską biurokracją wyłącznie po polsku, np. urząd do spraw cudzoziemców, urząd skarbowy, ZUS, poczta, itd.
- Odbywać [rozmowy kwalifikacyjne](#) po polsku
- Znaleźć i wynająć [mieszkanie](#)

Ty też możesz to zrobić! Nie mam talentu do nauki języków. Gdybym miał, łatwo nauczyłbym się j. hiszpańskiego i rosyjskiego. Kiedy nauczyłem się polskiego, nadal byłem tą samą nieutalentowaną osobą, jaką byłem poprzednio. **Ja się nie zmieniłem, tylko zmieniłem swoje podejście.**

Rozdział 3

Dlaczego ta metoda działa?

3.1 Dlaczego tradycyjne metody nie przynoszą efektów

Abyście zrozumieli dlaczego ta metoda działa, pozwólcie, że najpierw wyjaśnię dlaczego tradycyjne metody *nie* działają.

Tradycyjne metody skupiają się na świadomym zapamiętywaniu reguł gramatycznych. Musisz je rozumieć i umieć wytłumaczyć ich działanie. Jeśli jesteś dobrym uczniem, zwykle możesz się ich nauczyć i radzić sobie w czasie kursu.

Nauka języków jest wykładana w dużej części jak matematyka. Rachunki matematyczne są świetnym przykładem *świadomej* umiejętności: wiele informacji jest potrzebnych by zrozumieć co robisz i dlaczego to robisz. Przykładowo by obliczyć pochodną musi zostać wykonany złożony zestaw czynności. Musisz rozumieć każdy krok i wykonać go poprawnie. To jest zadanie logiczne, które robisz świadomie.

To jest problem: w szkołach języki są wykładane jak matematyka, ale poprzez

litery i słowa zamiast liczb. **Jednak nauka języków NIE jest jak nauka matematyki!** Zupełnie inne funkcje mózgu są używane do nauki języków i wymaga to zupełnie innego przebiegu nauki!

3.2 “Rachunki” gramatyczne – czego *nie* robisz!

Kiedy mówisz w swoim ojczystym języku, wpada Ci do głowy myśl, po czym po prostu otwierasz usta i mówisz. Kiedy słuchasz gdy ktoś mówi nie rozkładasz tego gramatycznie na czynniki pierwsze, znaczenie słów po prostu pojawia się w Twojej głowie – *totalnie nieświadomie*. Nie robisz żadnych “rachunków” gramatycznych!

Rozważmy teraz zasady gramatyczne wymagane by wyrazić następującą myśl – osoba (płci żeńskiej), ma czytać (teraz), książkę (niebieską) – poprzez zdanie w języku angielskim.

Dana osoba wykonuje czynność czytania, tak więc jest ona podmiotem, a w języku angielskim podmioty występują na początku zdania. Jako, że trzecia osoba liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego brzmi “she”, zaczynamy od:

> **She**

Ok! Dalej, język angielski jest językiem **SVO**, tak więc następuje czasownik: “to read” (czytać). Wyrażając go jako czynność wykonywaną przez osobę, usuwamy przedrostek “to” i... tak, to trzecia osoba liczby pojedynczej, więc dodajemy “s”:

> **She reads**

Obiektem jest “book” (książka). W angielskim przymiotniki, w tym przypadku “blue” (niebieski), umieszczamy przed rzeczownikami, które opisują. A więc:

> **She reads blue book.**

Tak! Czeka, nie...

To dzieje się w tej chwili, więc musimy użyć innego czasu: present continuous. Jego składnia to: be + imiesłów czynny. Trzecia osoba liczby pojedynczej od “be” to “is” a imiesłów czynny od “to read” brzmi “reading.”

> **She is reading blue book.**

Świetnie! Gotowe...

Mówisz, że niepoprawnie? Pozwól że wyjmę 20 stronicową listę zasad na temat używania przedimków i zdecyduję się na użycie tego:

> **She is reading a blue book.**

A teraz mów!

Do native speakerów angielskiego: Czy kiedykolwiek przechodzicie taki tok myślowy gdy mówicie po angielsku? Nie! Więc dlaczego oczekujecie tego próbując mówić w obcym języku? Na to wszystko po prostu nie ma czasu w trakcie mówienia, słuchania, czy czytania.

3.3 Nauka języków jest bardziej jak nauka karate

Prawdziwe rozumienie języka i mówienie w nim nie jest świadomą aktywnością!

W rzeczywistości uczenie się języka ma więcej wspólnego z *nauką karate* niż z nauką matematyki: patrzysz na ruchy swojego instruktora i po jakimś czasie ćwicząc będziesz w stanie naśladować go coraz bardziej precyzyjnie.

To nie dlatego, że lepiej *logicznie rozumiesz* ruchy (choć zapewne tak jest!), ale raczej dlatego, że Twój mózg jest naturalnie zaprojektowany, by uczyć się fizycznych aktywności poprzez ich wykonywanie. Jest to nieświadomy proces, który wykonuje się *automatycznie!*

Ludzki mózg jest także naturalnie zaprojektowany by uczyć się języków! Poprzez komunikację z użyciem języka Twój mózg będzie powoli (i *automatycznie!*) rozwijał jego znajomość.

Jeśli zapamiętał(a)byś każdy szczegół tego co robi instruktor albo zdał(a)byś pisemny test na ten temat, nie był(a)byś ani trochę lepszy w karate. W ten sam sposób **żadna ilość świadomej wiedzy na temat gramatyki nie pozwoli Ci mówić w danym języku!** (Ale mała ilość świadomej wiedzy gramatycznej może być pomocna, tak jak omówimy to w [Rozdziale 6.](#))

Jeśli ćwiczyłeś/aś karate przez jakiś czas, możesz po prostu zdecydować się by wykonać dany cios i Twoje ciało się podporządkuje – totalnie nieświadomie! Zupełnie tak, jak w przypadku, gdy w końcu będziesz w stanie mówić w danym języku i rozumieć go.

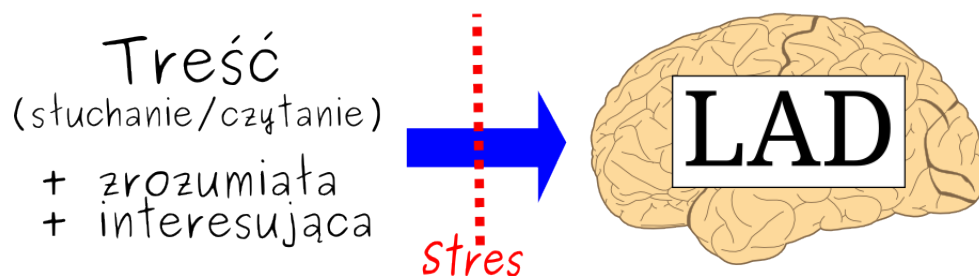
3.4 Jak mózg uczy się języków

Lingwiści mówią o *Ośrodku Przystawiania Języków* (*Language acquisition device* czyli *LAD*), który istnieje w naszych umysłach. Jeśli aktywujesz ten ośrodek, Twój mózg zacznie uczyć się języka naturalnie i nieświadomie.

Tak więc pytanie brzmi: **Jak mogę go aktywować?** Istotnie, jest to bardzo proste!

Według lingwistów, aktywujesz swój Ośrodek Przystawiania Języków (LAD) poprzez słuchanie (albo czytanie) treści w języku, który potrafisz zrozumieć.

Lingwiści nazywają to *comprehensible input* (czyli *zrozumiała treść*)

Rysunek 3.1: Przepis na naukę języków

Działa to najbardziej efektywnie jeśli:

1. Jesteś zainteresowany/a tym co czytasz (lub tym czego słuchasz).
2. Nie jesteś w środowisku gdzie jesteś wystawiony na stres.

Każdy uczy się języków w ten sposób, czy zdaje sobie z tego sprawę, czy nie. Nawet osoby, którym udało się nauczyć języka w czasie tradycyjnego kursu! To nie

zapamiętywanie reguł gramatycznych zaprowadziło ich do sukcesu – to “comprehensible input”.

Głównym problemem tradycyjnych kursów jest to że 90% czasu jest spędzane na czynnościach, które nie aktywują Twojego Ośrodka Przyswajania Języków (takich jak ćwiczenie gramatyki i pisanie testów). Tradycyjne kursy mają także tendencję do skupiania się na błędach i ich poprawianiu – co prowadzi do większego stresu. Oczywiście materiały służące do nauki są często nudne i sztuczne. Właśnie dlatego zwykle działają bardzo wolno albo wcale!

3.5 Jeden DUŻY problem

Mimo, że przepis jest bardzo prosty, istnieje jeden duży problem: **Jak możesz zrozumieć treść w języku, w którym jeszcze nie mówisz?**

Tu właśnie posiadanie metody jest pomocne!

Oczywiście nie istnieje tylko jedna poprawna metoda nauki języków – najlepsza metoda zależy w dużej mierze od Ciebie i Twoich osobistych preferencji. Efektywna metoda składa się z kilku części:

- Źródło interesującej treści w tym języku
- Metoda służąca zrozumieniu tej treści
- System służący powtarzaniu i zapamiętywaniu tego, czego się nauczyłeś/aś

W [Rozdziale 13](#) zajmiemy się tworzeniem metody bazującej na tym schemacie, która jest dostosowana do Twoich zainteresowań, potrzeb i personalnych preferencji!

3.6 Plusy samodzielnej nauki

Kurs z nauczycielem może być dobry z kilku powodów:

- Masz eksperta (nauczyciela), z którym możesz się konsultować.
- Lekcje są z góry zaplanowane.
- Możesz nawiązać stosunki towarzyskie z innymi uczestnikami.

Jednakże uważam, że te plusy są przytłoczone przez minusy:

- Uczysz się w tempie reszty uczniów, co może być zbyt wolne, lub zbyt szybko.
- Musisz uczyć się tego, co zaplanował nauczyciel (co może być nudne lub nie odpowiadać Twoim celom).
- Musisz dotrzeć do danego miejsca w danym czasie, co może kolidować z Twoimi innymi zajęciami.
- W rzeczywistości nie uczysz się przez 100% czasu (np. gdy inna osoba odpowiada na pytanie nauczyciela).
- W zależności od nauczyciela i innych uczniów, zajęcia mogą być stresujące.
- Ogólnie jest to droższe, niż uczenie się we własnym zakresie.

W skrócie, możesz osiągnąć więcej, szybciej i wygodniej ucząc się samodzielnie. A jeśli potrzebujesz eksperta, istnieje wiele społeczności internetowych gdzie możesz poprosić o pomoc (albo nawiązać stosunki towarzyskie!) – takich jak [Bibliobird!](#)

Rozdział 4

Trzy składniki potrzebne do skutecznej nauki języka

Od dłuższego czasu powtarzam, że [trzema składnikami niezbędnymi do skutecznej nauki języka obcego](#) są: **czas**, **motywacja**, oraz **efektywna metoda**.

W poprzednim rozdziale omówiliśmy co składa się na efektywną metodę. Jednakże czasu i motywacji nie powinniśmy ignorować! W rzeczywistości uważam, że powyższe pojęcia są nawet *ważniejsze* niż sama procedura!

4.1 Czas

Pod tym pojęciem rozumiem 2 rzeczy:

- **Musisz regularnie ćwiczyć język, którego chcesz się nauczyć.** Spędzanie z nim chociażby 15 minut dziennie każdego dnia jest lepsze niż nawet kilka godzin raz w tygodniu.

- **Musisz być wytrwały!** Człowiek jest zaprojektowany do nauki języków. *Jedyną możliwością porażki jest poddanie się.* Jeśli wytrwasz, bez wątpienia nauczysz się języka!

Jak mówiłem wcześniej, nauka języków obcych jest podobna do treningu sportowców. Możemy powiedzieć te same rzeczy o sporcie: ćwiczenie przez 15 minut dziennie (czyli prawie 2 godziny tygodniowo) jest lepsze niż męczenie się przez 3 godziny każdej soboty. I musisz wytrwać w swoim planie ćwiczenia, żeby widzieć rezultaty.

4.2 Motywacja

Ponieważ musisz zachęcić siebie do regularnej nauki i nie poddawać się, potrzebujesz silnej, wewnętrznej motywacji!

Zewnętrzna motywacja, czyli na przykład perspektywa posiadania lepszych ocen, znalezienia nowej pracy, może przydać się na starcie – ale prawdopodobnie nie będzie wystarczająca do podtrzymania długotrwałej nauki. Z tego powodu jest ważne, byś cieszył/a się z samego procesu uczenia się. Nie musisz cierpieć by osiągnąć postęp! My, ludzie, jesteśmy naturalnie zmotywowani do robienia rzeczy, które sprawiają nam przyjemność.

Jak już wspomniałem wcześniej, uczyłem się polskiego przeważnie czytając, oraz słuchając książek. Osobiście uwielbiam czytać książki także w moim ojczystym języku i jak już wciągnę się w opowieść, strasznie chcę dowiedzieć się, co stanie się później. Dlatego nie mam problemów ze “zmuszeniem się” do codziennego czytania.

Inne typy wewnętrznej motywacji, które mogą pomóc, to na przykład planowana podróż do kraju, w którym używa się języka, którego się uczymy, spotkanie

znajomych, mówiących w danym języku, czy poznawanie swoich korzeni.

Oprócz pomocy w samej wytrwałości, niedawne badania wykazały, że bycie bardzo zaangażowanym i zmotywowanym pomaga w procesie naturalnego uczenia się.

4.3 Efektywna metoda

Każdy sposób na naukę języka obcego będzie działać ... *kiedyś*.

Jednakże niektóre metody są efektywniejsze niż pozostałe. Kiedy używasz mniej skutecznego sposobu będziesz niestety dłużej dążyć do wyznaczonych celów. W poprzednim rozdziale omówiliśmy wiele różnych czynników, które składają się na efektywną metodę i na następnych stronach tego ebooka będziemy dalej się tym zajmować.

Jeśli Twoja metoda jest przynajmniej dość efektywna, najważniejsze jest to, żeby wybrać taką procedurę nauki, jaka sprawia Ci przyjemność!

Rozdział 5

Słuchanie jest ważne

Otrzymuję wiele pytań od ludzi szukających rad jak używać metody, której użyłem w czasie moich zmagañ z językiem polskim. Często spotykam błędne twierdzenie, że czytanie wystarcza. To jest częściowo moja wina, ponieważ dla mnie słuchanie książki jest również “czytaniem.” Dlatego w przeszłości używałem tego słowa na określenie zarówno słuchania jak i czytania.

Ale *słuchanie* nie jest tylko tak ważne, jak *czytanie* – **słuchanie jest jeszcze ważniejsze!** Jeśli to możliwe (zwłaszcza, jeśli jesteś początkującym w nauce języka) **powinieneś/powinnaś spędzać znacznie więcej czasu na słuchaniu, niż na czytaniu.**

5.1 Wymowa

Jednym z pytań jakie dostaję najczęściej jest:

Czytam tę książkę po angielsku i idzie mi dobrze. Ale martwię się, że źle wymawiam słowa, których się uczę. Co powinienem zrobić?

Rzeczywiście jest takie ryzyko, a odpowiedź jest oczywista: nie powinienesz/powinnaś tylko czytać – powinienesz/powinnaś także słuchać!

To jest szczególnie ważne kiedy rozpoczynasz naukę. Gdy osiągniesz poziom zaawansowany, jest to dużo mniej ważne. Wtedy byś osiągnął/osiągnęła całkiem dobry zmysł, który podpowie Ci jak wymawiać słowa na podstawie ich pisowni. Przynajmniej tak dobrze, jak native speaker. W językach, w których pisownia różni się od wymowy (np. w angielskim), nawet native speakerzy będą zmagać się z niektórymi wyrazami.

5.2 Pisownia to nie język!

Niektóre języki mają kilka systemów zapisu. Na przykład, japoński ma trzy: Kanji, Hiraganę i Kataganę. Istnieje nawet czwarty system, Romaji, który jest często używany przez uczących się japońskiego. Wiele słów w japońskim może być zapisanych we wszystkich czterech systemach, ale jeśli zignorujesz te systemy, japoński jest nadal tym samym językiem.

Język istniał długo przed wynalezieniem zapisu. (A niektóre nadal nie mogą być zapisywane!)

Język jest czymś więcej, niż tylko systemem zapisu słów. Jeśli Twoja znajomość języka zależy tylko od pisanego słowa, to nie znasz języka!

5.3 Słuchanie to *naturalny sposób*

Nauczyłeś/nauczyłaś się swojego pierwszego języka słuchając. Ja nie umiałem czytać zanim nie ukończyłem 6 lat. Byłem wtedy w pierwszej klasie i już mó-

wiłem biegle po angielsku. Dzieci uczą się czytać [do ok. 10 roku życia] (<http://children.webmd.com/features/when-should-kids-learn-read-write-math>).

Mówi się wiele o **stylach nauczania**, które są bardzo popularne wśród osób zajmujących się edukacją. Niektórzy ludzie uważają się za wzrokowców, słuchowców lub kinestetyków.

Jednakże, język *jest* do słuchania! Nasze mózgi są stworzone do nauki języka tak, jak nauczyliśmy się naszego pierwszego języka: przez słuchanie. Nawet jeśli uważasz siebie za wzrokowca i bardziej lubisz czytać niż słuchać – **Twój mózg wciąż potrzebuje słuchać, aby w pełni nauczyć się języka!**

(Uwaga: Oczywiście to nie dotyczy języka migowego, który jest z natury wizualny. Ale ta sama logika ma zastosowanie: aby nauczyć się języka migowego, musisz patrzeć jak ktoś się nim służy – nie wystarczy patrzeć na obrazki w książce.)

Rozdział 6

Do czego może przydać się gramatyka?

Nawet jeśli świadomie nauczysz się wszystkich zasad gramatycznych, nie będziesz w stanie używać ich właściwie. Aby móc ich używać nieświadomie, potrzeba sporo czasu i styczności z danym językiem. Dlaczego więc już na początku tracić lata na naukę zasad gramatycznych?

Może to być dla Ciebie naprawdę demotywujące kiedy poświęcisz sporo czasu i energii na naukę gramatyki, a okaże się, że po tym wszystkim nadal nie jesteś w stanie w danym języku mówić ani go rozumieć.

Jadnakże, kiedy Twoja nieświadoma zdolność już zaczęła się rozwijać, znajomość gramatyki może okazać się *pomocna*. Wtedy gramatyka będzie dla Ciebie nie tylko bardziej zrozumiała, ponieważ będziesz już miał/a jakieś doświadczenie z językiem, ale nawet może okazać się *interesująca*!

A więc, do czego może przydać się gramatyka?

6.1 Uspokojenie swojego umysłu

Dorosłym często jest trudno zaakceptować coś bez pytania. Zawsze chcemy wiedzieć *dlaczego!* Na przykład, dlaczego w języku polskim raz mówi się: lubię **filmy**, a innym razem: interesuję się **filmami**?

Szczerze mówiąc nie potrzebujesz wiedzieć *dlaczego*. Po prostu z tym słowem mówisz to w taki, a z tamtym w inny sposób. Zaakceptuj to! Tak robią dzieci uczące się języka. Jednakże dorośli mają z tym problemy. Czasem potrzebujemy odpowiedzi, a zasady gramatyczne mogą nam ich dostarczyć.

Tak więc dla spokoju własnego umysłu zapoznaj się z gramatycznymi aspektami, którymi się przejmujesz, ale potem *RUSZ DALEJ!*

6.2 Rozpoznawanie konstrukcji

Języki składają się z pewnych konstrukcji. Ich rozpoznawanie jest ważną częścią nauki języka. Jeżeli nie wiesz nic o gramatyce języka, którego się uczysz, będzie Ci trudno rozpoznać, na co zwracać uwagę. Nie musisz uczyć się zasad na pamięć lub rozwiązywać testów, ale szybki przegląd gramatyki (jak na przykład [ten, który ja stworzyłem dla j. polskiego](#)) może być bardzo pomocny.

Kiedy poznajesz język coraz lepiej, od czasu do czasu zajrzyj do podręcznika gramatyki. Może Ci to pomóc rozpoznać daną konstrukcję, z którą masz styczność od długiego czasu, ale nie byłeś/byłaś w stanie jej “wyłapać”.

6.3 W pisaniu

Trudno zastosować reguły gramatyczne kiedy staramy się mówić lub słuchać w prawdziwej rozmowie. Wynika to z tego, że wszystko w języku mówionym zazwyczaj dzieje się zbyt szybko, aby nasz umysł mógł się nad tym zastanowić świadomie. Lecz kiedy piszesz, masz dużo czasu do namysłu.

Znajomość gramatyki może pomóc Ci poprawić błędy w Twojej pisowni, co sprawi że będziesz wyglądał na mądrzejszego i bardziej wykształconego.

6.4 Posługiwanie się językiem na wyższym poziomie niż Twój obecny

Elementy danego języka są zawsze naturalnie przyswajane w określonej kolejności (nazywamy to *order of acquisition*). Na przykład anglojęzyczne dzieci zawsze przyswajają sobie czas *present continuous* (ciągły teraźniejszy) zanim nauczą się liczby mnogiej rzeczowników.

Jeżeli jeszcze nie nauczyłeś się danej konstrukcji językowej w sposób naturalny, możesz skorzystać z reguł gramatycznych, żeby zbudować zdanie z tą konstrukcją (oszukując w pewien sposób naturalny proces przyswajania języka)! Jest to jednak trudne do wykonania w płynnym mówieniu. Możesz nie być w stanie przeskoczyć dziesięciu kroków od Twojego obecnego, nieświadomego poziomu, ale może udać Ci się przeskoczyć w ten sposób choć jeden lub dwa kroki.

Ja robię tak ze zdaniami warunkowymi w języku polskim (np. *zrobiłbym to*). Jednak w dalszym ciągu nie przyswoiłem sobie tej konstrukcji naturalnie i nie jestem w stanie używać jej czy rozumieć bez zastanowienia. Mimo tego korzystając z zasad gramatycznych, często mogę niejako udawać, że już ją przyswoiłem 😊

Rozdział 7

Słownictwo jest największym wyzwaniem!

Wszystkie aspekty nauki języka są ważne, włączając: czytanie, słuchanie, mówienie, gramatykę, wymowę, itd. **Jednak słownictwo jest najważniejsze!**

Świetna znajomość gramatyki nie może Ci pomóc w rozumieniu lub mówieniu jeśli nie znasz słów. Z drugiej strony, jeśli nie używasz poprawnej gramatyki, ale używasz właściwych słów, prawdopodobnie nadal będziesz rozumiany/zrozumiana.

Słownictwo jest także największym wyzwaniem. Istnieje tylko kilka konstrukcji gramatycznych w danym języku. Będziesz powtarzać te same reguły gramatyczne nieustannie, powoli umacniając ich zrozumienie przez cały czas nauki języka.

Jednak zasób słownictwa danego języka jest zasadniczo nieskończony – nowe słowa pojawiają się każdego roku.

7.1 Ile słów muszę znać?

Często przywoływane jest stwierdzenie, że 2000 najczęściej używanych słów w języku angielskim stanowi 96% słownictwa w przeciętnej rozmowie (Schonell, et al. 1956; według [Wikipedii](#)). Niektórzy uczący się języka przez to zakładają, że muszą nauczyć się jedynie 2000 słów! Jednak jest to całkowicie mylne założenie. Całe znaczenie jest w tych pozostałych 4%.

Jeśli spojrzysz na te [listy często używanych słów](#), przekonasz się, że są one w większości słowami o znaczeniu jedynie gramatycznym lub “spójnikami”, jak: a, the, in, on, at, with, who, what, where, itd. W dalszej części listy zaczniesz napotykać podstawowe słownictwo, jak kolory, “boy,” “girl,” itd.

Jednak nie możesz przeprowadzić realnej rozmowy używając *tylko* 2000 najczęściej używanych słów, ponieważ w rzeczywistej dyskusji rozmawiasz *o czymś!* A temat, na który rozmawiasz (np. pogoda, muzyka, jedzenie, praca, itd) prawdopodobnie posiada sto słów specyficznych dla niego. W każdej rozmowie pojawi się może jedynie kilkanaście z tych charakterystycznych słów, ale druga osoba może użyć *każdego* z nich!

Uczenie się 2000 najczęściej używanych słów może być dobrym punktem startowym, ale jeśli chcesz rozumieć lub wypowiadać się na te same tematy, które poruszasz w swoim ojczystym języku, będziesz musiał/a znać **znacznie** więcej słów!

Nie istnieje żadna magiczna liczba słów, których potrzebujesz. Musisz po prostu uczyć się tak dużo, jak to możliwe, skupiając się na słownictwie, które jest istotne dla Twoich celów w nauce języka.

[Tutaj](#) jest świetny artykuł, który odnosi się do wszystkich wspomnianych kwestii. Artykuł stwierdza, że trzecie wydanie słownika Webstera posiada około 54.000 słów, a przeciętny człowiek, dla którego język angielski jest językiem

ojczystym zna około 20.000 słów. Autor wskazuje również kilka badań, które pokazują, że musisz znać przynajmniej 95% słów w tekście pisanym, żeby go zrozumieć (bez pomocy słownika).

W języku pisanym potrzebujesz znacznie więcej słów, żeby osiągnąć te 95%:

Wielkość słownictwa	Zakres rozumienia tekstu
1000 słów	72.0%
2000	79.7%
3000	84.0%
4000	86.8%
5000	88.7%
6000	89.9%
15.851	97.8%

Tablica 7.1: Francis i Kucera. 1982; za [Wikipedią](#).

Kiedy czytałem “Harry’ego Pottera” po polsku, musiałem nauczyć się *tysięcy* nowych słów, zanim mogłem czytać komfortowo bez słownika. Chociaż nawet to mogłoby *wydawać się* nieprawdopodobne, prawie wszystkie z tych słów przydały się później w czasie rozmów z Polakami.

7.2 Słownictwo jest przyswajane *świadomie*

Przez ostatnie sześć rozdziałów tego ebooka próbowałem przekonać Cię, że gramatyka jest przyswajana *nieświadomie*. Natomiast słownictwo *właściwie jest* przyswajane *świadomie*.

Fakt, że możemy zapominać słowa w naszym ojczystym języku to potwierdza. A zapamiętywanie nowych słów z list w naszym ojczystym języku – chociaż nie jest zbyt interesującą i efektywną metodą – właściwie sprawdza się jako metoda przyswajania nowego słownictwa!

7.3 Słownictwo jest najlepiej przyswajane z kontekstu

Istnieje mnóstwo sposobów, żeby nauczyć się słownictwa: fiszki, listy słów, programy komputerowe (np. Rosetta Stone). Jednak w Twoim ojczystym języku, nauczyłeś/nauczyłaś się prawie całego słownictwa, które znasz z kontekstu. Tak jest, przez napotykanie słów w czasie czytania lub słuchania innych.

Dlaczego mielibyśmy uczyć się inaczej języka obcego?

Nauka nowego słowa z kontekstu daje Ci dodatkowe podpowiedzi, które pomogą Ci je zapamiętać. Możesz powiązać to słowo z sytuacją, w której się znajdowałeś/aś lub z emocjami, które odczuwałeś/aś kiedy się go nauczyłeś/aś. Jest to szczególnie efektywne, gdy:

- **Uczysz się słowa z piosenki.** Piosenki zwykle zapadają nam w pamięć bardziej, niż inny sposób używania języka.
- **Uczysz się słowa w kłopotliwej sytuacji.** Użyłem kilku słów niepoprawnie w czasie rozmowy z Polakami i parę sytuacji stało się przez to kłopotliwymi! Jednak nigdy nie zapomnę, czego nauczyłem się dzięki tamtym sytuacjom.

7.4 Zapominanie jest naturalną częścią zapamiętywania

Wielu uczących się jest rozczarowanych gdy słówka poznane jednego dnia, wylatują im z głowy dnia następnego. Rzeczywiście, dla niektórych ludzi jest to bardzo demotywujące! Zdarza się, że przez to twierdzą, że nigdy nie będą w stanie nauczyć się języka!

Jednak zapominanie jest naturalną częścią nauki słowa!

W moim doświadczeniu rzadko zapamiętywałem słowo od razu, gdy zaczynałem się go uczyć. Zwykle zapominałem je i ponownie uczyłem się go wiele razy, zanim rzeczywiście je zapamiętałem. Dlatego też, nauka słownictwa zyskuje najwięcej z systematycznego podejścia do powtórek. Istnieją nawet programy komputerowe nazywane *spaced repetition systems* (czyli *systemy rozmieszczonego powtarzania*), takie jak [Anki](#) lub [SuperMemo](#), które uznają ten fakt. Przedyskutujemy je bardziej szczegółowo w [Sekcji 13.3](#).

Nie uważam, żeby systemy fiszek mogły całkowicie zastąpić naukę wyrazów z kontekstu. Zwykle muszę napotkać słowo w rzeczywistym kontekście 2-3 razy, zanim zacznę je pamiętać, jednak fiszki często pomagają mi utrzymać słowa *świeżymi* w mojej pamięci, zanim ponownie je napotkam.

Część II

Praktyka

Rozdział 8

Używanie teorii w praktyce

W poprzedniej części nauczyliśmy się wiele na temat teorii tego, jak mózg uczy się języków. Ale może być bardzo trudno używać tych zasad w praktyce!

Pod koniec 2007 roku osobiście stanąłem twarzą w twarz dokładnie z tym wyzwaniem. Nauczyłem się całej tej teorii, ale nie miałem pomysłu jak zacząć, o ile cokolwiek z tego mogłoby działać! Metodą prób i błędów przez następny rok znalazłem metodę, która okazała się dla mnie skuteczna.

Mam nadzieję, że ten ebook pozwoli Ci zaoszczędzić czas spędzony na poszukiwaniu odpowiedniego sposobu, poprzez danie Ci instrukcji do stworzenia Twojej własnej metody krok po kroku. Nie musisz powtarzać moich błędów, ani zastanawiać się czy coś jest skuteczne, ponieważ ja już to przeszedłem i znalazłem schemat, który działa.

W związku z powyższym – wiele zależy od Ciebie i od Twojego stylu uczenia się, zainteresowań i preferencji. Powiem Ci *dokładnie* co robiłem, jeśli po prostu chcesz mnie skopiować, ale dostarczę Ci również narzędzi do stworzenia własnej metody na podstawie tego schematu.

Zapamiętaj: Metodą najbardziej efektywną dla Ciebie będzie ta stworzona specjalnie dla Ciebie!

8.1 Przegląd tej części

- W [Rozdziale 9](#) omówię trzy części, z których składa się każda metoda stworzona według tego schematu.
- W [Rozdziale 10](#) przedyskutujemy jak ważne jest stawianie sobie celów i odkryjemy czym konkretnie jest Twój cel.
- W [Rozdziale 11](#) przedyskutujemy wagność Twojego dziennego planu nauki i ułożymy go.
- W [Rozdziale 12](#) powiem Ci *dokładnie* jak użyć metody, której osobiście używałem gdy czytałem “Harry’ego Pottera” w języku polskim.
- W [Rozdziale 13](#) przedyskutujemy szczegółowo trzy części tego schematu i porozmawiamy o różnych możliwościach ich wykonywania, abyś mógł/mogła rozwijać swoją własną metodę.

Znajdziesz tu też szereg [arkuszy](#) do wydrukowania, które pomogą Ci w planowaniu Twojej metody. Kiedy już skończysz tę część będziesz mieć solidne pojęcie o tym co robić dalej!

Rozdział 9

Trzy elementy efektywnej metody nauki

Każda efektywna metoda nauki powinna zawierać trzy elementy:

- Źródło interesujących treści w danym języku.
- Metodę zrozumienia tej treści.
- System powtarzania i zapamiętywania nauczonego materiału.

9.1 Interesująca treść

Treścią może być cokolwiek: książki, filmy, artykuły w gazetach, podcasty, programy telewizyjne, gry wideo, rozmowa, muzyka, itd. Wybierając którąkolwiek z nich, powinieneś/powinnaś trzymać się następujących zasad:

- **Temat powinien Ci się podobać i być interesujący.** Zazwyczaj radzę lu-

dziom, aby wybierali coś, co kochają robić w ich ojczystym języku, lecz żeby robili to w języku, którego się uczą.

- **Ogranicz stres do minimum.** Niektórzy ludzie uwielbiają rozmawiać i ciężko jest im przestać mówić – natomiast dla innych mówienie może być bardzo stresujące. Stres hamuje myślenie, dlatego nie zmuszaj się do robienia czegoś co sprawia, że czujesz się niekomfortowo!
- **Wybieraj tematy odpowiadające Twoim zdolnościom i poziomowi motywacji.** Najlepiej jeśli treść jest nieco trudniejsza od Twojego aktualnego poziomu znajomości języka. Ale jeśli masz *naprawdę* dużą motywację (np. gdy temat jest niesamowicie interesujący) to jesteś w stanie zmierzyć się z trudniejszymi tekstami czy nagraniami.
- **Korzystaj z nagrań audio.** Niektórzy ludzie lepiej uczą się wzrokowo, inni wolą uczyć się słuchając – ale LAD (Ośrodek Przyswajania Języków) zawsze potrzebuje słuchania dźwięków, aby mógł właściwie działać.

Omówimy te elementy bardziej szczegółowo oraz dowiemy się jak znaleźć treść pasującą do tych kryteriów w [Sekcji 13.1](#).

9.2 Rozumienie treści

Aby aktywować LAD (Ośrodek Przyswajania Języków), trzeba najpierw zrozumieć wybraną przez siebie treść. Jednak pytanie brzmi: **Jak zrozumieć język, którego jeszcze nie znasz?**

Istnieje wiele różnych sposobów, aby tego dokonać. Zaczynając od bardzo bezpośrednich i drobiazgowych (np. szukanie nieznanych słów w słowniku), a kończąc na ogólnych i swobodnych (np. domyślanie się znaczenia z kontekstu).

W [Sekcji 13.2](#), przyjrzymy się kilku różnym metodom oraz omówimy ich wady i zalety.

9.3 Powtarzanie tego, czego się nauczyłeś/aś

Przypominanie i powtarzanie są bardzo istotne w nauce języka. Wiele osób denerwuje fakt, że gdy np. uczą się dziesięciu słów, następnego dnia pamiętają tylko dwa z nich. Ale zapominanie jest bardzo ważną częścią uczenia się! Najprawdopodobniej zapomnisz i będziesz musiał nauczyć się wszystkiego kilka razy zanim zostanie w pamięci na zawsze. *Jest to normalne i potrzebne!*

Podobnie jak wszystkie elementy nauki języka, powtarzanie daje najlepsze rezultaty gdy odbywa się regularnie. Dlatego dobrze jest mieć dobry system przypominania i powtarzania tego, czego już się nauczyłeś/aś – szczególnie dotyczy to słownictwa, którego uczymy się świadomie.

Jest wiele systemów wspomagających powtarzanie, kilka z nich zostanie omówionych szczegółowo w [Sekcji 13.3](#).

Rozdział 10

Jaki jest Twój cel?

Zanim przejdziemy do szczegółów jakiegokolwiek metody, zatrzymajmy się i porozmawiajmy o bardzo ważnym temacie: *wyznaczanie celów*.

Metoda, którą ostatecznie stworzysz, zależy w dużej mierze od tego, w jakim celu starasz się nauczyć języka. Wiele osób pomija ten krok i rozpoczyna naukę metodą, która jest kompletnie niedopasowana do ich celów. To prowadzi do dwóch, często niestety spotykanych rezultatów: (a) tracą mnóstwo czasu na rzeczy, które nie są ważne, albo (b) robią coś zbyt nudnego lub trudnego, co nieuchronnie powoduje, że się poddają.

Kolejne założenie (przyjmowane także przez nauczycieli i ekspertów języka) to przypisanie każdemu takiego samego celu! Kiedy czytasz czyjąś poradę z zakresu nauki języka, spróbuj się dowiedzieć, jaki jest cel autora. Jeśli nie jest taki sam, jak Twój, jego porady mogą w ogóle się do Ciebie nie stosować.

Oto przykład: celem części osób jest mówić bez akcentu. Chcą, żeby native speakerzy nie byli w stanie odróżnić ich (przynajmniej po akcencie) od innych native speakerów. *To słuszny cel*, ale nie dla każdego (w rzeczy samej, nie jest to moim celem w przypadku języka polskiego). Osoba, która wierzy, że to ważne, po-

wie Ci prawdopodobnie, żebyś zaczął/ęła od słuchania i ćwiczeń wymowy, zanim na poważnie rozpoczniesz naukę języka. Z pewnością będą mieli tuzin sposobów na ćwiczenia wymowy i sprytnie sztuczki, by zapewnić Cię, że dobrze to robisz.

Poniżej kilka porad, jakie słyszałem:

- Aby ćwiczyć dźwięk /th/ w angielskim: umieść palec na ustach (jakbyś mówił/a komuś, żeby był cicho) i jeśli dotykasz językiem palca mówiąc dźwięk /th/, wymawiasz go poprawnie. (Pierwszy raz usłyszałem o tym na kanale [ImTalkingJBrooch](#) na YouTube.)
- Aby ćwiczyć dźwięk /p/ lub /b/ w polskim, wymawiany mniej gwałtownie, bez charakterystycznego dla angielskiego “wybuchu”: umieść zapaloną świeczkę 15 cm przed ustami i jeśli płomień się nie rusza, kiedy mówisz słowa rozpoczynające się od /p/ lub /b/, wymawiasz je poprawnie.

Te techniki są bardzo użyteczne i prawdopodobnie istnieją sposoby na naukę każdego dźwięku w każdym języku! Ale ilość stosowanych przez Ciebie technik oraz czas, jaki na nie poświęcasz, zależy od Twojego celu.

Dlatego, że mówienie bez akcentu nie jest moim celem, poświęcanie czasu na ćwiczenia wymowy prawdopodobnie zanużdziłoby mnie i poddałbym się. Wiem jednak, że to nie jest mój cel, więc nie zmuszam się do zbyt wielu ćwiczeń w tym zakresie. Kiedy więc czytam czyjąś poradę, że powinienem zacząć naukę języka wyłącznie od ćwiczeń wymowy przez pierwsze sześć tygodni, ignoruję ją!

I dotyczy to nawet moich porad! ☺ Jednak w tej książce dokładałam wszelkich starań, żeby były dobre dla Ciebie – nie dla mnie. Kiedy coś będzie bliskie moim osobistym preferencjom, powiem Ci o tym i podam kilka sugestii, które mogą Ci bardziej odpowiadać.

10.1 Mój cel nauki polskiego

Zanim wybierzesz swój własny cel, zobacz jaki jest mój, jeśli chodzi o naukę polskiego – to może być pomocne – i jak się to ma do mojej metody nauki języka. Pomoże Ci to również zrozumieć mój punkt widzenia. Oto mój cel:

Chcę rozumieć, mówić i pisać *swobodnie* na wszystkie tematy, którymi zajmuję się w moim ojczystym języku.

Krótkie, prawda? Warto odnotować co **nie** jest częścią mojego celu:

- **Nie zależy mi na mówieniu bez błędów.** Chcę oczywiście robić **mało** błędów, ale jeśli ludzie rozumieją, o co mi chodzi, jestem zadowolony!
- **Nie zależy mi na mówieniu bez akcentu.** Jeśli mój akcent jest wystarczająco dobry, żeby ludzie mnie **zawsze** rozumieli, wystarczy!
- **Nie muszę znać wszystkich słów, ale wystarczająco dużo, żeby mówić nieskrępowanie.** Nawet w tematach, którymi się interesuję, nie muszę znać wszystkich – wystarczy, że mogę dać sobie radę, kiedy czegoś nie znam.
- **Nie martwię się o stronę formalną czy nieformalną.** Niektórzy ludzie potrzebują języka formalnego, biznesowego albo wręcz przeciwnie, chcą mówić językiem zwyczajowym, naturalnym, używając slangu i wulgaryzmów.
- **Nie martwię się o tematy, którymi i tak nie zajmuję się w moim ojczystym języku.** Mógłbym się uczyć słownictwa z zakresu golfa, podatków albo rolnictwa – ale po co! ☺

Te czynniki są najważniejsze wtedy, kiedy przyjdzie wybierać “treść” Twojej metody.

Na przykład dla mnie opowiadania fantasy i science fiction jako podstawowa treść mojej metody są świetne. Jeśli jednak chcesz nauczyć się formalnego, biznesowego języka to książki o tej tematyce, nagrania spotkań udziałowców firmy, formalne e-maile i listy itp. będą lepszą “treścią”. Albo też, jeśli chcesz się nauczyć zwyczajowego, codziennego języka ze slangiem i wulgaryzmami, więcej sensu będzie miało skupienie się na filmach, telewizji, muzyce, czatach online, wymianie językowej itp.

Wszystko w *Twojej* metodzie powinno wynikać bezpośrednio z podstawowego celu językowego.

10.2 Wybieranie celu

Popracujmy teraz nad wyborem Twojego celu! Stworzyłem [Arkusz Celów](#) do wydruku, aby pomóc Ci określić Twoje cele.

Teraz przestań czytać i wydrukuj arkusz! Im szybciej podejmiesz decyzję w sprawie swoich celów, tym łatwiej będzie stworzyć Twoją metodę. Ale zanim zaczniesz, zapoznaj się z kilkoma końcowymi uwagami...

10.2.1 Wybierz swój cel “na teraz”

Nie stresuj się wybieraniem perfekcyjnego celu. Z czasem prawdopodobnie będzie się on zmieniać – to normalne!

Nie określaj także swojego celu jako: “Mówić, rozumieć, czytać i pisać doskonale w języku X.” Doskonałość jest nudna, ogólnikowa i trudno się nią ekscytować. Zamiast tego wybierz cel, który naprawdę Cię motywuje *już teraz!* To musi być coś, czego realizacja absolutnie Cię pochłonie.

Kiedy już zrealizujesz albo prawie zrealizujesz ten cel, może zdecydujesz się na jakiś bardziej ambitny. Nie wybieraj celu na “kiedyś” – wybierz taki, który będzie świetny **na dziś!**

10.2.2 Zacznij od swoich największych priorytetów

To w zasadzie to samo co ostatni punkt. Tak, robienie wszystkiego niesamowicie i perfekcyjnie byłoby zadziwiające! Jednak konkretne cele *zawsze* są bardziej efektywne, niż cele ogólnikowe.

Arkusze Celów pomoże Ci w tym – ale ogranicz się do dwóch lub trzech najważniejszych rzeczy, jakie chcesz osiągnąć w nauce języka. Pamiętaj: to nie jest na stałe. Za rok możesz (i powinieneś/powinnaś!) zrobić to ćwiczenie ponownie i wybrać inny cel.

10.2.3 Bądź przed sobą szczery

Większość ludzi nie uczy się języków dla czystej radości samej nauki. Uczą się języków, bo chcą je *do czegoś* wykorzystać.

Czasami to “coś” nie jest ani zabawne, ani ekscytujące, ani motywujące. Często ludzie uczą się języka, żeby dostać lepszą pracę, są do tego zmuszani w szkole, albo wyemigrowali do kraju, gdzie mówi się w tym języku.

Czasami Ci ludzie, mówiąc szczerze, wcale nie pragną osiągnąć tego celu. A to oznacza słabą motywację oraz, co bardzo prawdopodobne, poddanie się.

Jeżeli nie jesteś prawdziwie podekscytowany Twoim celem – odrzuć go! Zamiast tego znajdź cel, którego realizacja naprawdę Cię pochłonie, który rzeczywiście jest interesujący i zrealizuj go najpierw!

Powiedzmy, że potrzebujesz nauczyć się biznesowego angielskiego ze względu na Twoją pracę – lecz tak naprawę nienawidzisz swojej pracy, więc każda próba nauki była krótkotrwała. A może na przykład *kochasz* amerykańskie filmy akcji! W takim razie opisz swój cel jako “rozumienie bez napisów amerykańskich filmów akcji”.

Gdy będziesz znał angielski wystarczająco dobrze, by osiągnąć ten cel, późniejsza nauka biznesowego angielskiego będzie dużo łatwiejsza!

10.3 Dokończ arkusz!

Dobrze, jeśli jeszcze tego nie zrobiłeś/zrobiłaś — przestań czytać *właśnie teraz*, wydrukuj [Arkusz Celów](#) i uzupełnij go. Jeśli uzupełnisz tylko jeden arkusz w całej tej książce — niech to będzie właśnie ten! Nie wracaj tu, dopóki nie wypełnisz arkusza!

Rozdział 11

Ustalenie dziennego planu nauki

Wcześniej w [Rozdziale 4](#), mówiliśmy o znaczeniu [czasu i regularności](#) w nauce języka. Ćwiczenie języka codziennie przez 15 minut (około 2 godziny w tygodniu) jest lepsze niż ćwiczenie języka przez 3 godziny, tylko raz w tygodniu.

Regularność jest ważniejsza niż surowa ilość czasu!

Kiedy Twój mózg uczy się nowej umiejętności, to tak naprawdę, zachodzi w nim zmiana na fizycznym i chemicznym poziomie. To wymaga czasu i energii w bardzo dosłownym znaczeniu tego słowa! Rozkładanie nauki języka daje Twojemu mózgowi możliwość przystosowania się.

W tej części, poświęcimy chwilę na ustalenie Twojego codziennego planu nauki języka. Jest [arkusz](#) do wydruku, który Ci w tym pomoże. Proszę przestań czytać i wydrukuj go teraz!

Na razie będziemy głównie mówić o częściach A i B tego arkusza: *Znalezienie czasu i Czynności, które można przekształcić*. Kiedy dojdziemy do [Rozdziału 13: Tworzenie własnej metody](#), będziesz wiedział/a wszystko, czego potrzebujesz, żeby wypełnić część C: *Twój dzienny plan nauki*.

11.1 Jak znaleźć czas

Jednym z największych wyzwań w życiu, jest znalezienie czasu na wszystkie rzeczy, które chcemy robić. Oczywiście praca, rodzina i przyjaciele są na pierwszym miejscu. Często zainteresowania takie, jak nauka języka znajdują się daleko na liście i ciężko jest znaleźć na nie czas.

Ale nauka języka nie musi odbywać się w szkole, przed Twoim komputerem lub przy biurku! Dużo czynności, z których składają się metody opisane w tym ebooku są z natury mobilne. Na przykład: słuchanie plików audio, czytanie książki, rozmowa na Skype'ie, itd.

Możesz to robić podczas przerw między wykonywaniem obowiązków lub podczas innych zadań, które nie wymagają za dużo myślenia. Każdy z nas wykonuje takie czynności codziennie. Na przykład:

- Dojazd do pracy
- Zmywanie naczyń
- Jedzenie lunchu i śniadania
- Robienie zakupów
- Czekać u lekarza, w urzędzie skarbowym, itd.

- Czekanie na Twoje następne spotkanie lub zajęcie

Każda z tych czynności może być *bardzo* krótka, nawet jedynie 5 minut. Ale kiedy dodamy je wszystkie do siebie, mogą one stanowić całkiem spory kawał czasu – zwykle *przynajmniej* godzinę na dzień.

Również jest wiele czynności, na które już znaleźliśmy czas, które mogłyby być *zmienione* w czynności pomagające w nauce języka.

Będziemy mówić o tym bardziej szczegółowo w [Sekcji 13.1](#), ale podczas wybierania odpowiedniego materiału do nauki zwykle polecam wykonywanie czynności, którą uwielbiasz robić w swoim ojczystym języku – zacznij ją wykonywać w języku, którego się uczysz. To również może dać Ci więcej czasu na naukę języka!

Na przykład, zanim zacząłem czytać Harry’ego Pottera, już wcześniej odłożyłem trochę czasu w ciągu dnia na czytanie po angielsku: podczas lunchu w pracy i każdej nocy przed pójściem spać. W sumie, najprawdopodobniej spędzałem 45 minut dziennie na czytaniu w języku angielskim. Poprzez zmianę na czytanie w języku polskim potrafiłem *zmienić* ten czas w naukę języka. (Ale nie zmieniaj całego Twojego czasu! Więcej poniżej...)

W [Sekcji 12.2](#), opiszę plan nauki, którego osobiście używałem podczas czytania Harry’ego Pottera korzystając z czasu, który znalazłem na naukę języka polskiego.

Zanim przejdziesz dalej, proszę wydrukuj [Arkusz Dziennego Planu Nauki](#) i wypełnij części A i B!

11.2 Jak zaplanować swój czas

Jak wspomnieliśmy powyżej, lepiej jest rozłożyć naukę języka na każdy dzień tygodnia, zamiast koncentrować ten czas w jednym dniu. W ten sam sposób, lepiej jest rozłożyć naukę języka na małe ilości czasu w ciągu dnia, zamiast robić to wszystko za jednym razem.

Tworzenie takiego dziennego planu nauki, jest nie tylko dobre dla Twojego mózgu ale również pomoże zapobiec *wypaleniu*. Siadanie do nauki języka przez godzinę może odstraszać. Po jakimś czasie możesz bać się nawet zaczynać naukę. Ale tylko kilka minut, tu i tam, w ciągu dnia sprawia, że nauka staje się o wiele łatwiejsza.

To prowadzi mnie do następnego wniosku: jeżeli jeszcze nie masz dziennego planu nauki, nie bądź zbyt ambitny! Wielu ludzi popełnia błąd, tworząc na początku zbyt intensywny dzienny plan nauki; na przykład, jedna lub dwie godziny w ciągu dnia.

Pamiętaj: Jedyny sposób, żeby nie nauczyć się języka to poddać się!

Upewnienie się, że nie wypalisz się podczas nauki języka jest *niezwykle ważne*. Jeśli zaczniesz od skromniejszego planu i powoli będziesz go rozszerzać, dramatycznie zmniejszysz szanse na to, że się wypalisz lub poddasz się.

Pamiętaj: Robienie czegokolwiek jest lepsze niż nie robienie niczego!

Jeśli na początku poświęcisz tylko 15 minut dziennie na naukę języka, *to świetnie!* Po kilku tygodniach lub miesiącach, możesz zawsze zwiększyć ilość czasu, jeśli tylko chcesz.

Dla porównania, uczyłem się języka przez dwie godziny dziennie podczas czytania Harry'ego Pottera w roku 2008. To jest największa ilość czasu, jaką kiedykolwiek poświęcałem każdego dnia na naukę języka w moim życiu! Od tej pory spędzam dziennie o wiele mniej czasu z j. polskim.

I szczerze powiem, że czasami było to bardzo trudne do utrzymania. Główną rzeczą, która motywowała mnie do dalszej nauki był fakt, że *rozpaczliwie* chciałem dowiedzieć się co dalej działo się w książce.

Czasem nie udało mi się osiągnąć mojego celu i uczyć się dwie godziny codziennie! W dniach kiedy miałem problemy z motywacją, próbowałem uczyć się tylko pięć minut. Jak wspominałem wcześniej, robienie czegokolwiek jest lepsze niż nie robienie niczego.

Kiedy już stworzysz swoją własną metodę nauki języka w [Rozdziale 13](#), będziesz mógł/mogła wrócić do części C *Arkusza Dziennego Planu Nauki* i zaplanować w jaki sposób spożytkujesz swój nowy, znaleziony czas!

Rozdział 12

Nauka języka z Harrym Potterem

W tej części książki powiem Ci jak korzystać z mojej metody *dokładnie* w taki sam sposób jak ja. Metoda jest opisana w postaci instrukcji, które krok po kroku powiedzą Ci co robić.

Nie robię tego dlatego, że uważam, że to jedyny sposób — ani nawet, że powinieneś/powinnaś z niego korzystać!

Jak już wspominałem, najlepszym sposobem nauki języka jest wypracowanie **swojej własnej metody**, stworzonej specjalnie w oparciu o Twoje potrzeby, preferencje i styl nauki. W [Rozdziale 13](#), będziemy pracować nad stworzeniem Twojej własnej metody.

Na moim blogu wielokrotnie pisałem i mówiłem o tym, jak nauczyłem się języka polskiego, jednak robiłem to tylko ogólnikowo. Osobiście uważałem, że to wystarczy, ponieważ, ważny jest ogólny schemat nauki – a szczegóły dotyczyły tylko *mojej metody*.

Mimo tego, przez ostatnie trzy lata ludzie zasypywali mnie pytaniami właśnie o te detale i szczegółowe instrukcje. Zauważyłem też, że ludzie pytający mnie o używanie mojej metody często zapominali o jednym, czy dwóch ważnych krokach.

Tak więc jeśli nie chcesz tworzyć własnej metody, lecz wolisz po prostu mnie naśladować — ten rozdział jest dla Ciebie. Będziesz miał/a pewność, że używasz wydajnej metody i że nie pominiesz żadnego ważnego elementu.

Jednak nawet jeśli nie planujesz dokładnego kopiowania mojej strategii, przeglądnięcie kompletnej metody, sposobu w jaki łączy się z trzema elementami efektywnej metody oraz mojego celu i dziennego planu, może być bardzo pouczające.

W [Rozdziale 13](#) będziesz mógł zobaczyć, czy istnieją sposoby modyfikacji mojej metody, sprawiające, że nauka będzie dla Ciebie jeszcze bardziej efektywna i przyjemna!

12.1 Potrzebne materiały

- Książka *Harry Potter i Kamień Filozoficzny* napisana w języku, którego się uczysz
- Ta sama książka w postaci audiobooka (proponuję pliki MP3 zamiast płyt audio CD, gdyż prawdopodobnie zaoszczędzi Ci to czas — kto jeszcze posiada odtwarzacz CD?)
- Słownik tłumaczący z docelowego języka na Twój ojczysty
- Odtwarzacz MP3
- Ołówek i gumka
- Dwie zakładki

- Darmowy program umożliwiający rozmieszczone powtarzanie [Anki](#)

Harry Potter jest doskonałą książką do nauki języka z kilku powodów:

- Został przetłumaczony na ok. [70 różnych języków!](#)
- Pierwsza część jest krótka i napisana językiem, z którym poradzi sobie dziewięciolatek ([według Scholastic](#)).
- Prawdopodobnie znasz już tę historię i zdążyłeś/aś ją polubić. ☺ Jeśli nie lubisz Harry'ego Pottera, zajrzyj do [Sekcji 13.1.1](#), gdzie omawiamy wybór książki najlepszej dla Ciebie.

Chciałbym również zaznaczyć, że gdy zaczynałem naukę, mój poziom języka był znacznie niższy niż ten w Harrym Potterze! Idealna treść powinna być jedynie nieco powyżej Twojego poziomu. W zależności od Twojej znajomości języka i motywacji inna książka może być lepsza. (Więcej informacji w [Sekcji 13.1](#))

12.2 Mój dzienny plan nauki

Zdecydowałem się poświęcać na naukę języka dwie godziny dziennie. *To naprawdę dużo!* Wykorzystując Części A i B [Arkusza Dziennego Planu Nauki](#), będziesz (choć nie koniecznie) w stanie znaleźć dwie godziny dodatkowego czasu. Jednakże, jak wyjaśniłem w [Sekcji 11.2](#), spędzanie dwóch godzin dziennie na nauce, może okazać się nienajlepszym pomysłem.

W każdym razie ilość czasu jaki poświęcasz może być mniejsza, lub większa. W tym przypadku możesz użyć wartości procentowych, by wyliczyć, jak dużo czasu powinienes/powinnaś przeznaczyć na każdą czynność.

Tak mniej więcej wyglądał mój dzienny plan nauki:

<i>Kiedy</i>	<i>Długość</i>	<i>Procentowo</i>	<i>Czynność</i>
Rano przed pracą	15 min.	5-10%	Powtarzanie fiszek w Anki
W trasie do/z pracy	15-60 min.	20-25%	Słuchanie audiobooka na odtwarzaczu MP3
Podczas lunchu	15-30 min.	15-20%	Czytanie książki i podkreślanie nieznanymi słów
Po pracy	30-90 min.	40% (patrz niżej!)	Wyszukiwanie nieznanymi słów i robienie fiszek
Przed spaniem	0-30 min.	0-15%	Czytanie lub słuchanie książki

Warto przy tym wspomnieć o kilku rzeczach:

- Duża część tego czasu była na początku niewykorzystywana bądź zagospodarowana inaczej. Na przykład rano przed pracą zwykłem czytać gazetę. Poprzednio przed spaniem i w czasie lunchu czytałem lub słuchałem książki lecz po angielsku.
- Ilość czasu spędzona na dojazd do pracy wahała się w zależności od metody transportu (rower, autobus, czy chodzenie) i po prostu czasem uczyłem się mało. Relaks w drodze do pracy też jest miłą rzeczą. ☺

- *Wiele* czasu poświęcałem na szukanie słów w słowniku oraz na robienie fiszek do Anki. Złożyły się na to dwa powody:
 - **Harry Potter znacznie przewyższał mój poziom!** Nie umiałem wtedy rozmawiać po polsku i moje słownictwo było bardzo ograniczone. Każda strona składała się z 20-40 nieznanymi słów. Nadrobiłem mój niski poziom wielką dozą motywacji.
 - **Wyszukiwanie wszystkich nieznanymi słów w słowniku jest bardzo czasochłonne!** Ta metoda rozumienia treści jest powolna w porównaniu do innych i osobiście wolałem sprawdzać każde nowe słowo. Inne metody omówimy w [Sekcji 13.2](#).
- Planując swój dzienny plan nauki powinieneś/powinnaś próbować poświęcać jak najmniej czasu pracy, która nie aktywuje LADu (jak wyszukiwanie słów w słowniku i powtarzanie w Anki), a jak najwięcej pracy z prawdziwą treścią. Łatwiej to osiągnąć, gdy Twój poziom języka jest bliższy treści, którą wybrałeś/aś.

12.3 Przewodnik krok po kroku

Każdy z tych czterech kroków powinien być wykonywany *codziennie!* Możesz robić je za jednym zamachem, bądź rozłożyć je na cały dzień.

12.3.1 Krok 1: Powtarzanie słówek

Każdy poranek rozpocznij powtarzając słówka z Anki. Przygotuje Cię to do czytania i słuchania książki. Głównym celem nie jest tu zapamiętanie słów (choć w

końcu i tak zapamiętasz pewien procent słów w Twojej talii) — lecz raczej przypominanie sobie tych słów.

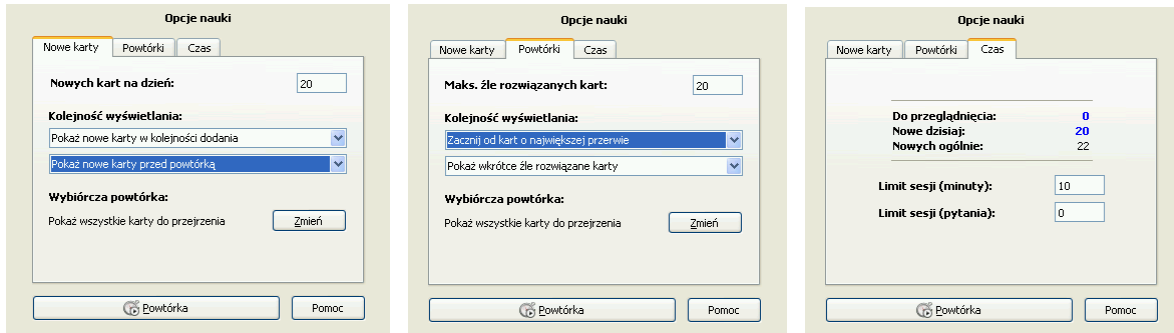
Zauważyłem, że zwykle spotykam jedno słowo w dwóch czy trzech różnych sytuacjach w *prawdziwej treści* nim na dobre zostanie mi w głowie. Mimo, że Anki samo w sobie nie jest kompletnym rozwiązaniem, sprawia ono, że kiedy spotkam dane słowo ponownie, nie muszę koniecznie sprawdzać go znów w słowniku.

Z racji tego, że nie jest to najważniejsza czynność i jest ciężką pracą, ogranicz się do określonej ilości czasu. Ja preferuję poświęcać na to tylko 10-15 minut dziennie. Im mniej, tym lepiej!

Oto dokładne ustawienia Anki, z których korzystam:

- Nowe karty
 - Nowych kart na dzień: **20** (Tylko jeśli codziennie dodajesz mniej, niż 20 słów! W przypadku, gdy dodajesz więcej, podnieś tę wartość — więcej słów zapomnisz, ale to nie szkodzi.)
 - Kolejność wyświetlania:
 - * ***Pokaż nowe karty w kolejności dodania***
 - * ***Pokaż nowe karty przed powtórką***
- Powtórki
 - Maks. źle rozwiązanych kart: **20**
 - Kolejność wyświetlania:
 - * ***Zacznij od kart o największej przerwie***
 - * ***Pokaż wkrótce źle rozwiązane karty***
- Czas

- Limit sesji (minuty): **10** (max. 15, ale im mniej, tym lepiej!)
- Limit sesji (pytania): **0** (czyli brak limitu)

(a) Nowe karty

(b) Powtórki

(c) Czas

Rysunek 12.1: Opcje nauki w Anki

12.3.2 Krok 2: Słuchanie

Następnie wysłuchaj wcześniej ustalonej długości książki. Może nawet tylko 5 minut! Jeśli chcesz, możesz przy okazji patrzeć na drukowaną wersję książki, ale nie daj się rozproszyć! W tym momencie nie powinieneś/powinnaś przerywać nagrania i szukać słów w słowniku.

Podczas tego kroku staraj się po prostu słuchać i cieszyć się historią. Możesz to robić podczas wykonywania innej czynności, ale tylko mając pewność, że jest to czymś niewymagającym myślenia na tyle, że będziesz mógł się skupić na słuchaniu, np. mycie naczyń, jedzenie, prowadzenie samochodu, albo chodzenie. (Osobiście *uwielbiam* słuchać książek, idąc.)

Wiem, że niektórzy ludzie mogą robić zakupy, skupiając się na czymś innym, ale dla mnie jest to zbyt rozpraszające. Będziesz musiał trochę poeksperymentować, by znaleźć idealny czas i miejsce na słuchanie książki.

Jeżeli Twój poziom nie jest wysoki, bardzo pomocne jest słuchanie tej samej części książki wielokrotnie. Za każdym razem, gdy ją przesłuchujesz, możesz usłyszeć nowe rzeczy w nagraniu! Możesz więc słuchać tylko 5 minut nagrania, ale za to 3 razy. Na wyższym poziomie ten typ powtarzania jest mniej ważny, a może nawet Cię denerwować lub demotywować.

Robiłem tak słuchając pierwszych kilku książek – słuchałem jednej części wielokrotnie. Później, na wyższym poziomie nauki języka, słuchałem każdej części tylko raz.

12.3.3 Krok 3: Czytanie i podkreślanie

Weź drukowaną wersję książki i zacznij czytać ten sam fragment, który wcześniej przesłuchałeś/aś. Podczas czytania podkreślaj ołówkiem wszystkie słowa, których nie znasz.

Gdy skończysz, umieść jedną z zakładek w miejscu, gdzie skończyłeś/aś słuchać książki. Oto Twoja “zakładka przyjemności”.

W następnym kroku będziemy umieszczać kolejną zakładkę (“zakładkę wyszukiwania”) w miejscu, gdzie skończyłeś/aś wyszukiwanie słów w słowniku. Pomocze Ci to śledzić różnicę pomiędzy nimi i pozwoli dostosować ilość czasu przeznaczoną na każdy krok.

12.3.4 Krok 4: Wyszukiwanie słów i tworzenie fiszek do Anki

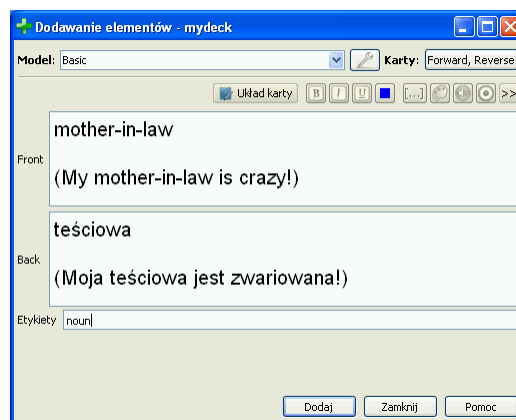
Następnie przejrzymy z góry określoną ilość stron pod kątem podkreślonych słów. Gdy zacząłem czytać Harry’ego Pottera przerabiałem dwie strony dziennie. Robiłem to, by ograniczyć ilość czasu spędzonego na wyszukiwaniu słów w słowniku.

Później, gdy liczba nieznanymi słów maleje, możesz zwiększyć ilość stron przerabianych dziennie. Osobiście byłem w stanie sprawdzić cztery strony dziennie po mniej więcej 1/3 pierwszej książki. Potem wciąż zwiększałem ilość stron, w miarę czytania.

Ważnym jest, by nie dodawać do Anki zbyt wiele słów dziennie i nie spędzać za dużo czasu przy tym kroku. Mimo, że jest ważny, nie aktywuje LADu (Ośrodka Przystawiania Języków), a poza tym jest to ciężka praca.

Ten sposób sprawdzania nieznanymi słów w słowniku jest jedną z najbardziej czasochłonnych metod rozumienia treści. W [Sekcji 13.2](#) omówimy inne możliwe metody.

Po sprawdzeniu znaczenia każdego nieznanego słowa dodaj nową fiszkę do talii Anki. W tym celu naciśnij znak dużego plusa i wypełnij okno “Dodawanie elementów”. Możesz robić karty na różne sposoby, ale pokażę Ci mój:

Rysunek 12.2: Przykładowa fiszka w Anki

Z przodu (*Front*) wpisz słowo w języku, którego się uczysz. Jeśli chcesz coś jeszcze o nim napisać zrób to w liniijkach pod nim. Może to być informacja gramatyczna ze słownika jak rodzaj rzeczownika lub odmiana czasownika. Możesz również wpisać całe zdanie z książki.

Z tyłu (*Back*) wpisz tłumaczenie danego słowa na Twój język ojczysty. Jeśli wpisałeś/aś zdanie przykładowe możesz je także przetłumaczyć, jeśli chcesz.

Jeśli chcesz wygenerować karty “Forward” i “Reverse”, naciśnij przycisk obok “Karty” i upewnij się, że zaznaczone są obie opcje. Osobiście próbowałem wszystkich konfiguracji i preferuję używać tylko kart “Forward”.

Odwrócone karty (“Reverse”) są trudniejsze i dowodzą, że pamiętasz lepiej. Jednakże używanie kart w Anki jest jedynie **dodatkiem**. Treść sama w sobie jest głównym nauczycielem. Według mnie nie warto tracić czasu i psuć sobie nerwów, odpowiadając na karty “Reverse”. Jeśli jednak chcesz, eksperymentuj i sprawdź co działa dla Ciebie najlepiej!

Pamiętaj by na końcu umieścić swoją “zakładkę wyszukiwania” w miejscu, w którym skończyłeś/aś wyszukiwanie nieznanymi słów.

12.3.5 Krok 5: Czynności dodatkowe

Gdy już przesłuchałeś/aś, przeczytałeś/aś, sprawdziłeś/aś słówka i stworzyłeś/aś fiszki do Anki dla danego fragmentu tekstu – skończyłeś/aś na dziś i jesteś gotowy/a, by kontynuować naukę jutro. Ale jest kilka dodatkowych czynności, które jeszcze możesz zrobić, jeśli oczywiście masz ochotę. Osobiście czasami to robiłem, jednak nie zawsze.

- **Powtórz sobie nowe fiszki z Anki od razu.** Ze względu na to, że właśnie dodałeś/aś nowe słowa do Anki, powtórzenie ich, gdy są jeszcze dla Ciebie świeżo poznane, może przynieść wiele korzyści.
- **Przesłuchaj ponownie ten sam fragment tekstu.** Teraz, gdy już przeczytałeś/aś ten tekst i sprawdziłeś/aś nieznanne słowa, możesz zrozumieć dużo więcej, przesłuchując fragment ponownie.

12.4 Mierzenie postępu w nauce

Jedną z najbardziej frustrujących rzeczy w nauce języka jest to, że ciężko “zobaczyć” jakiegokolwiek postępy. Często mijał tydzień za tygodniem, a ja nie “czułem” się ani odrobinę lepszy w znajomości polskiego. Robiłem wtedy coś spoza mojego planu nauki, jak na przykład oglądanie polskich filmików na Youtubie i wtedy dopiero widziałem, że mój poziom wyraźnie wzrósł!

Oczywiście cały czas umiałem coraz więcej, ale po prostu tego nie zauważałem. Ten brak widocznego postępu może być bardzo demotywujący! Czasem to wystarczy, by człowiek zrezygnował z nauki.

Jest to jedna z głównych różnic jakie zobaczyłem pomiędzy osobami uczącymi się pierwszego języka obcego, a tymi, które już jeden poznały: ludzie z większym doświadczeniem są bardziej cierpliwi w stosunku do siebie. Nie oczekują błyskawicznego postępu i nie poddają się, gdy nauka idzie powoli. Są pewni, że ich znajomość języka wzrasta, mimo że tego nie widzą.

Mam jednak kilka technik, które pomogą Ci mierzyć postępy i na bieżąco mieć *jakąś ocenę*. Nawet jeśli nie zawsze będziesz to widział, te wskaźniki pozwolą Ci się upewnić, że naprawdę robisz postęp!

Dokładne liczby zależą od poziomu na jakim zaczynasz. Nie martw się, jeśli możesz przetłumaczyć dziennie tylko 2 strony, podczas gdy Twój kolega może 4, 6 albo 8. To na czym nam zależy, to zmiana tych liczb w ciągu nauki. Jeśli na początku dawałeś/aś radę tylko dwóm stronom, a po miesiącu przerabiasz trzy strony dziennie, to wiesz, że jest to znakomity postęp!

Oto kilka liczb, które możesz śledzić:

- **Liczba stron dziennie, na których wyszukiwałeś/aś słowa** – nie jest to liczba stron, które czytasz dla przyjemności, lecz tych, na których sprawdzałeś/

aś każde nieznane słowo w słowniku i zrobiłeś/aś z nich fiszki do Anki. Gdy zaczynałem czytać Harry'ego Pottera, mogłem przerobić zaledwie 2 strony, pod koniec nawet do 8!

- **Ilość nieznanymi słów na stronie** – gdy zaczynałem, średnia wynosiła około 20-40 nowych słówek. Pod koniec było to tylko 5 na stronach z dialogami i 10 na tych bez.
- **Łączna ilość słów w Twojej talii Anki** – jeśli sumiennie powtarzasz talie Anki przez długi czas, ta liczba odzwierciedla ilość nowych słów jakich się nauczyłeś/aś. Gdy skończyłem czytać Harry'ego Pottera liczba fiszek wynosiła około 3000. Niestety straciłem tą talię, więc nie mogę podać dokładnej liczby.
- **Przewidywana data zakończenia książki** – jeśli podzielisz pozostałą liczbę stron przez średnią ilość stron czytanych każdego dnia, otrzymasz liczbę dni pozostałych do przeczytania książki. Gdy liczba stron przerabianych dziennie wzrasta, przewidywana data końcowa będzie zbliżała się *wykładniczo!* To jest bardzo satysfakcjonujące. 😊

Polecam sprawdzanie tych liczb pod koniec każdego tygodnia. Stworzyłem prosty [Arkusze Postępu](#), który może Ci pomóc w śledzeniu i obliczaniu tych wyników.

Zalecam również słuchanie starych fragmentów książki co kilka tygodni. Bardzo satysfakcjonujące jest ponowne przesłuchanie danego fragmentu książki, który wcześniej sprawiał Ci problemy i zauważenie, że teraz wydaje się taki prosty.

Rozdział 13

Tworzenie metody idealnej dla Ciebie!

Jeśli pamiętasz z [Rozdziału 9](#), trzema elementami schematu do nauki języków, opisanego w tym ebooku są:

- Źródło interesujących treści w danym języku – razem z nagraniem dźwiękowym.
- Metoda zrozumienia tej treści.
- System powtarzania i zapamiętywania nauczonego materiału.

W tym rozdziale omówimy dokładnie te części, a także spojrzymy na inne sposoby ich realizacji, które mogą być dla Ciebie skuteczniejsze od opisanych przeze mnie w poprzednim rozdziale.

Na końcu, będziesz miał własną metodę. Trochę eksperymentów jest zawsze potrzebnych, ale jestem pewien, że używając zawartych tutaj rad, w końcu opracujesz dla siebie *idealną* metodę!

Lecz zanim zaczniesz, upewnij się że wypełniłeś/aś [Arkusz Celów](#) z [Rozdziału 10](#) oraz [Arkusz Dziennego Planu Nauki](#) z [Rozdziału 11](#).

Gdy będziesz już gotowy/a, wydrukuj sobie [Arkusz Twojej Metody](#) i wypełniaj go podczas czytania tego rozdziału.

13.1 Znajdowanie właściwej treści

Materiały dla Ciebie idealne, powinny spełniać kilka warunków:

- **Powinny być dla Ciebie naprawdę interesujące.** Powinny być czymś co naprawdę chciał(a)byś czytać/słuchać/oglądać itd. *nawet w Twoim ojczystym języku!*
- **Powinny pokrywać się z Twoimi celami w nauce języka.** Zobacz [Rozdział 10](#), aby opracować swoje cele, jeśli jeszcze ich nie masz.
- **Powinny zawierać treści audio.** Twój mózg potrzebuje dźwięków!
- **Powinny być na odpowiednim poziomie.**

Najtrudniejszym z warunków do spełnienia, jest dobranie odpowiedniego poziomu. Idealne materiały powinny być na poziomie trochę wyższym od obecnego. Jeżeli będą na zbyt wysokim poziomie, ich zrozumienie może zająć dużo więcej czasu i wymagać sporego wysiłku, co może być demotywujące.

Idealny poziom materiałów = Twój poziom + 1

Jednak jeśli jesteś bardzo zmotywowany przez jakiś język bądź treści, możesz tę różnicę nadrobić. Jeżeli jesteś w stanie znaleźć coś, co chcesz zrozumieć tak bar-

dzo, iż nie ważne jest to jak trudne to będzie, będziesz w stanie sobie z tym poradzić. Zasadniczo więc:

$$\textit{Idealny poziom materiałów} = \textit{Twój poziom} + \textit{Twoja motywacja} + 1$$

To właśnie pozwoliło mi przeczytać Harry'ego Pottera, pomimo tego, iż język jakim go napisano był na znacznie wyższym poziomie niż mój. Przez większość czasu nie myślałem nawet o języku, tylko o fabule. Umierałem z ciekawości co się dalej stanie!

Właśnie dlatego czytanie książek, czy Harry Potter może dla Ciebie nie być najlepszym materiałem do nauki. W moim przypadku zadziałało to, gdyż:

- **Uwielbiam czytać.** Siła dobrej historii jest dla mnie strasznie zniewalająca. Nawet gdy czytam po angielsku, gdy już raz zacznę, jest mi niezwykle ciężko przestać – po prostu muszę wiedzieć co za chwilę się wydarzy!
- **Uwielbiam tę historię.** Nigdy wcześniej nie czytałem Harry'ego Pottera po angielsku. Widziałem jedynie filmy i spodobały mi się, ale nie miałem pojęcia, że całą historię też aż tak polubię!

Na pewno znajdziesz coś podobnego dla siebie! To rzecz bardzo indywidualna i może nią być praktycznie cokolwiek:

- Czytanie książek, magazynów, gazet czy artykułów w internecie
- Rozmawianie z ludźmi na Skype'ie lub twarzą w twarz
- Granie w gry wideo
- Oglądanie filmów, programów TV, czy nawet filmików na YouTube

- Pisanie emaili lub czatowanie w internecie
- Słuchanie muzyki, podcastów lub audiobooków
- Przynależność do forów internetowych lub społeczności

W tej części przyjrzymy się paru rodzajom tego typu materiałów, odkryjemy sposoby ich znajdowania i omówimy jak wybrać materiały idealne dla siebie. Nie możemy omówić każdej możliwości, ale spróbuję omówić te najważniejsze.

Pod koniec tej części, będziesz w stanie wypełnić część A Twojej metody na [Arkuszu Twojej Metody](#).

13.1.1 Książki

Jeśli Twój poziom nie jest zbyt wysoki, na prawdę powinieneś/powinnaś wybrać książki i audiobooki! Twój mózg potrzebuje dźwięków, aby nauczyć się języka. Pomijanie części dźwiękowej polecałbym jedynie jeśli osiągnąłeś/ęłaś już dostatecznie wysoki poziom po setkach godzin osłuchania z językiem.

Nie za trudno

Choć może Ci się wydawać, że powinieneś/powinnaś spróbować czytać literaturę klasyczną języka, którego chcesz się uczyć, najprawdopodobniej nie jest to najlepszy pomysł na pierwszą książkę – w rzeczywistości być może nawet nie na drugą, ani trzecią, ani nawet dziesiątą czy dwudziestą.

Ilość jest ważniejsza niż jakość. Czytanie wielu popularnych książek, które lubisz, prawdopodobnie nauczy Cię więcej, niż zmuszanie się do jednego klasyka.

W niektórych językach (szczególnie angielskim), dostępne są uproszczone wersje klasycznych opowiadań. Lecz każda kolejna książka, którą będziesz czytał, będzie coraz łatwiejsza. Osobiście wolałbym poczekać po to, aby móc cieszyć się osiągnięciem, jakim byłoby przeczytanie klasycznej książki w oryginale.

Oczywiście, jeśli lubisz czytać klasyki, nawet w swoim ojczystym języku i jesteś mocno zmotywowany/a – możesz zapomnieć o powyższej poradzie.

Często polecam zagłębienie do książek popularnych wśród młodych ludzi w konkretnej grupie wiekowej. To właśnie dlatego, że wybrałem Harry’ego Pottera. Pomyślałem sobie, “Chcę przeczytać coś, co mógłby przeczytać dziewięciolatek.” Internet jest pełen spisów książek dla konkretnej grupy wiekowej.

Na przykład, jeśli uczysz się angielskiego, tutaj znajdziesz trochę popularnych książek dla:

- [8-latków](#)
- [9-latków](#)
- [10-latków](#)
- [11-latków](#)
- ... i tak dalej!

Podobne listy możesz znaleźć w każdym języku. Prawdopodobnie będziesz musiał/a skorzystać ze zlokalizowanej wersji Google’a (tj. www.google.pl dla polskiego, www.google.de dla niemieckiego itd.) i poszukać w docelowym języku.

[Tutaj](#) jest przykład wyszukiwania w języku polskim.

Nie za łatwo

Wielu ludzi zaleca czytanie książek dla małych dzieci (jak *See Jack Run*, *Cat in the Hat*, itd). Rozumują oni w następujący sposób: “Ucz się jak dziecko.” **Ale Ty nie jesteś dzieckiem!**

Słownictwo może być nieco dziwne, ukierunkowane na zwierzęta, fantastyczne stwory i głupawe słowa. Czasami struktura zdania może być niestandardowa: może mieć na celu przekazanie jakiegoś rytmu lub rymu. Innymi słowy, język wcale nie będzie przypominał standardowego.

Podczas gdy książki dla dzieci mających ok. 9 lat i starszych zawierają normalny język i często mogą być ciekawe także dla dorosłych. Znam wielu dorosłych, którzy wciąż lubią Toma Swifta, The Hardy Boys, Nancy Drew i Harry’ego Pottera – pomimo iż mogą się do tego nie przyznawać. ☺

Oczywiście niektórzy ludzie naprawdę lubią czytać książki dla małych dzieci i mogą się z nich nauczyć wielu rzeczy. Lecz jeżeli nie lubisz czytania tego typu materiałów w Twoim ojczystym języku, prawdopodobnie nie spodoba Ci się także w tym, którego się uczysz.

Dłuższe jest lepsze niż krótsze.

Rozpoczęcie czytania nowej książki jest najtrudniejszą częścią. Poznanie wszystkich postaci, miejsc, stylu autora itd. zajmuje chwilę, ale już po kilku rozdziałach, będzie z górki.

Każdy autor ma tendencję do wielokrotnego używania określonego słownictwa, szczególnie w pojedynczej książce. Także znajomość świata w danej książce oraz jej bohaterów pomaga w odczytywaniu znaczeń słów z kontekstu, nawet jeśli widzimy je tylko raz w obrębie całej książki. Na przykład, jeżeli wydarzy się coś,

co jak Ci się wydaje, sprawi, że jeden z bohaterów się rozzłości, a autor użyje nowego przymiotnika, którego nigdy wcześniej nie widziałeś/aś, możesz domyślać się, iż oznacza on właśnie to, że bohater jest rozzłoszczony.

Tak więc lepiej jest czytać jedną, dłuższą historię, niż kilka krótkich. Czytanie kilku książek z tej samej serii (jak Harry Potter), lub nawet kilku książek tego samego autora, może pomóc Ci w czytaniu większej ilości materiałów, bez ponownego “wgryzania” się w nową historię.

Co prawda może się to wydawać nieintuicyjne, ale jest łatwiej czytać dłuższe książki!

Zdobywanie książek

Gdy już coś wybierzesz, zdobycie tego, może okazać się nieco trudnym zadaniem. Jeśli uczysz się języka innego niż angielski i wybierzesz sobie coś niezbyt popularnego, księgarnie (zarówno online jak i offline), w których zazwyczaj kupujesz, mogą nie posiadać tego, czego poszukujesz.

Jeśli w Twoim mieście lub kraju istnieje duża grupa ludzi mówiących danym językiem, którego chcesz się uczyć, może być ona dobrym miejscem do rozpoczęcia poszukiwań. W Milwaukee mamy duże grupy ludności rosyjskiej i meksykańskiej, które mają swoje własne księgarnie. Wiele z moich książek i audiobooków po Polsku zamawiałem z Chicago.

Niestety, fizyczne sklepy mają zazwyczaj jedynie mały wybór spośród najpopularniejszych książek, więc prawdopodobnie będziesz musiał poszukać online. Polecam najpierw spróbować zakupu cyfrowej wersji (w formacie PDF dla tekstu i MP3 dla nagrań). Pozwoli to oszczędzić pieniędzy, czasu wysyłki i zmniejszy ryzyko zgubienia paczki.

Jeśli uczysz się angielskiego, oto kilka stron internetowych:

- [Audible](#)
- [eBooks.com](#)
- [Amazon](#)

Lub jeśli uczysz się polskiego:

- [Audioteka](#)
- [NEXTO](#)
- [Empik](#)

I znowu, szukanie w zlokalizowanej wersji Google'a w docelowym języku przyniesie wiele wyników.

13.1.2 Muzyka

Słuchanie muzyki jest świetnym sposobem na naukę! Bardzo łatwym jest też znalezienie tekstu piosenki online, jeśli potrzebujesz go, aby zrozumieć piosenkę. Głównym wyzwaniem jest znalezienie piosenek i artystów, którzy spodobają Ci się w docelowym języku.

Jeżeli uczysz się angielskiego, możesz praktycznie zignorować resztę tej sekcji, gdyż muzyka w języku angielskim jest dość uniwersalna. Nawet artyści nie mówiący na co dzień po angielsku, decydują się na pisanie tekstów swoich piosenek po angielsku w celu zdobycia większej publiczności. Prawdopodobnie masz już swoich ulubieńców.

Jeśli jednak nie, polecam poszukanie internetowych stacji radiowych, które grają muzykę w Twoim docelowym języku. Znacznie łatwiej jest znaleźć stricte internetową stację tego typu, gdyż prawdziwe (które mogą być transmitowane także przez internet) zazwyczaj puszczają bardzo dużo muzyki anglojęzycznej. Jeśli uczysz się polskiego, [tutaj](#) znajdziesz świetną stację!

Podczas słuchania, zapisuj nazwy artystów i piosenek, które Ci się spodobały, dzięki temu będziesz mógł/mogła posłuchać ich jeszcze raz lub poszukać innej twórczości usłyszanych artystów na YouTube. Pomimo iż YouTube jest portalem video, jest jednym z najlepszych miejsc w internecie do posłuchania muzyki za darmo.

Poszukaj odpowiednika słowa “lyrics” (czyli *tekst piosenki*) w języku, którego się uczysz. Po prostu szukając piosenki za pomocą Google’a, wpisanie tytułu piosenki oraz słówka *lyrics*, zwróci nam masę wyników.

Jeśli jest jakiś zespół, który naprawdę lubisz, możesz kupować ich albumy, czytać o nich na Wikipedii, lub nawet pójść na ich występ gdy będą w Twoim kraju, lub gdy Ty będziesz odwiedzał ich.

Jeśli kochasz muzykę, naukę o Twoich ulubionych wykonawcach i bywasz na ich koncertach w swoim ojczystym języku – wtedy muzyka może być silną motywacją! Również w tym znajdziesz okno do umysłu i duszy kultury danego języka, oraz temat do rozmowy z native speakerami.

13.1.3 Filmy i telewizja

Filmy i telewizja są świetnym sposobem na naukę, gdyż nie tylko słuchasz, ale także otrzymujesz wizualny kontekst pomocny w rozumieniu. Filmy i telewizja zazwyczaj zawierają również więcej nieformalnego języka niż książki i muzyka.

A jeśli już uwielbiasz oglądać filmy lub telewizję – będziesz miał świetny powód by dalej oglądać! Znam ludzi, którzy posiadają wszystkie epizody swoich ulubionych seriali na DVD i czasami oglądają po kilka odcinków z rzędu! Jeżeli jesteś jednym z takich ludzi, możesz ukierunkować swój entuzjazm na naukę języka.

Jeżeli uczysz się języka innego niż angielski, szukanie filmów i programów telewizyjnych w języku, którego się uczysz, może być nieco trudniejsze. Oto co mogę polecić:

- **Jeżeli mieszkasz w USA, kup subskrypcję na Netflix'a!** To najkompletniejsze, legalne źródło filmów z innych krajów. Pamiętaj, aby założyć konto, na którym będziesz otrzymywał filmy na DVD – na “Watch Instantly” nie ma niestety zbyt wiele.
- **Znajdź strony internetowe największych sieci telewizyjnych.** Poszukaj nazw największych stacji telewizyjnych. Na swoich stronach będą miały listy programów, które emitują. Niestety, większość nie pozwoli Ci oglądać swoich programów jeśli jesteś z innego kraju.
- **Zapytaj native speakera.** Każdy native speaker będzie w stanie opowiedzieć o klasycznych, ważnych w kontekście kulturowym filmach w jego języku. Nieco trudniej znaleźć to w internecie, ale możesz szukać w Google’u pod hasłami takimi jak “the best movies”, oczywiście przetłumaczonymi na potrzebny język.

Zdobywanie filmów i programów telewizyjnych z innych krajów przez internet *legalnie* jest niestety bardzo trudne. Jeśli nie mieszkasz w danym kraju, zazwyczaj nie możesz nawet za nie zapłacić. Na przykład, jeżeli mieszkasz w USA, możesz kupić subskrypcję na Hulu lub Netflix i mieć możliwość oglądania ogromnej ilości

amerykańskich filmów i programów online. Lecz jeśli łączysz się z internetem spoza USA, nie pozwolą Ci się nawet zalogować.

Jeżeli znasz kogoś kto zna się na komputerach i internecie, możesz poprosić go o pomoc w połączeniu się z internetem za pomocą *serwera proxy*. To sprawi, że będzie się wydawać, iż łączysz się z internetem z innego kraju. Ale uważaj! Niektóre serwery proxy są płatne, a ze względu na ich częste wykorzystywanie w nielegalnych celach, istnieje duże ryzyko natrafienia na różnego rodzaju oszustwa, wirusy i inne groźne rzeczy! Nie polecam próbowania tej metody, jeśli nie znasz kogoś z dużą wiedzą na temat internetu, kto mógłby Ci w tym pomóc.

Oczywiście pobieranie filmów i programów telewizyjnych *nielegalnie* jest całkiem proste! **Nie popieram tego**, ale jeśli chcesz, jestem pewien, że ktoś z Twoich znajomych będzie w stanie Ci pomóc.

13.1.4 Gry wideo

Gry wideo mogą być bardzo absorbujące i dostarczają swego rodzaju zanurzenia w języku (tak jakbyś był/a w kraju, w którym się go używa). Ze światem gry wideo radzimy sobie w obrębie jego własnych zasad. A jeżeli gra jest w innym języku, radzimy sobie z tą grą w jego obrębie.

Najlepszymi grami do nauki języka są:

- **Gry obfite w tekst.** Mam na myśli gry, w których wcielamy się w postaci (RPG), takie jak np. Final Fantasy. (Nie grałem w wiele nowszych, ale w Final Fantasy X większość dialogów jest miała udźwiękowionych)
- **Gry z elementem czatu.** Niektóre z gier, które nie zawierają zbyt wiele własnego tekstu, są czasami rozgrywane przy użyciu czatu głosowego lub tekstowego.

Jeżeli lubisz grać w gry tego typu w swoim ojczystym języku, spróbuj zagrać w nie w języku, którego się uczysz! Jediną wadą, może być to, że tego typu gry zawierają mniejszą ilość treści dźwiękowych.

Niedawno, ktoś przesłał mi link do [Cantr](#), gra RPG, która zawiera osobne “światy” dla poszczególnych języków. Autorzy gry nawet zalecają używanie jej do ćwiczenia konkretnego języka! Jest to tradycyjna, tekstowa gra RPG, więc język odgrywa w niej dużą rolę. Nie tylko musisz czytać dialogi i opisy, ale także dużo pisać samodzielnie. Niestety, gra nie jest udźwiękowiona.

[Second Life](#) jest wciągającą grą 3D, w której to gracze budują świat i decydują o swoich celach. Gra sama w sobie nie sugeruje żadnego celu! Zawiera zarówno element czatu tekstowego jak i głosowego. Jest pełna ludzi do poznania i rzeczy do odkrycia.

Tak naprawdę jednak, każda gra, która może zawierać w sobie język, którego się uczysz będzie w jakimś stopniu pomocna.

13.1.5 Podcasty

Podcasty są bardzo podobne do programów radiowych, z tą różnicą, iż nie są odtwarzane na żywo. Każdy odcinek można sobie pobrać w formacie MP3 lub OGG. Istnieją nawet specjalne aplikacje, nazywane *podcatcherami*, które pozwalają zasubskrybować dany podcast i automatycznie pobierać nowe odcinki, po ich publikacji.

Podcasty można znaleźć w praktycznie każdym języku i na praktycznie każdy temat, począwszy od nauki języków, po tematy takie jak ogrodnictwo, gotowanie, sprzęt komputerowy, filmy, gry wideo, komedie, sport itd. Podcasty także znacznie różnią się od siebie pod względem sposobu ich nagrywania i formy. Niektóre

są nagrywane przez osoby mówiące w swoich piwnicach, z kolei inne to profesjonalne programy nagrywane przez trzech prowadzących w studiu, a jeszcze inne nagrywane są na miejscu z użyciem odtwarzacza MP3.

Niektóre podcasty zawierają także transkrypcje do każdego odcinka. Zazwyczaj jest to najlepsze rozwiązanie dla osoby uczącej się języka, gdyż wiele sposobów na zrozumienie treści w danym języku, polega na posiadaniu jej w formie tekstowej.

Największym zbiorem i najpopularniejszym podcatcherem jest [iTunes](#), lecz istnieje także kilka innych zbiorów online (jak np. [Podcast Pickle](#) czy [Podcast-Directory.com](#)) i podcatcherów dla różnych środowisk, włączając w to telefony komórkowe.

13.1.6 Wymiana językowa

Czasami nazywana “*tandemem*”, jest sytuacją gdy spotykasz kogoś, kto natywnie posługuje się językiem, którego chcesz się nauczyć i odwrotnie. Wówczas przez pierwszą połowę spotkania mówicie w jednym języku, a przez drugą w drugim.

Nic nie jest w stanie zastąpić ćwiczenia docelowego języka z osobą mówiącą nim na co dzień. Lecz co zrobić w sytuacji, gdy w Twoim mieście nie ma żadnych native speakerów? Otóż najlepszą rzeczą odnośnie wymiany językowej, jest to, że można ją prowadzić całkowicie online, używając komunikatorów takich jak [Skype](#)! Jeżeli używasz Skype’a możesz wyposażyć się w programy takie jak [Skype Call Recorder](#) (lub [inne](#)), aby nagrywać swoje rozmowy w celu użycia ich do dalszej nauki lub powtórki.

Wymiany językowe można też realizować za pomocą e-maili lub komunikatorów tekstowych, dla osób, które nie są gotowe mówić. Jest to mniej użyteczne, ze

względu na brak elementu słuchania, lecz z drugiej strony otrzymujesz materiał w formie tekstowej, co może być pomocne w jego zrozumieniu,

Istnieje kilka katalogów online pomocnych w znajdowaniu partnerów do wymiany językowej. Dwa, które polecam najczęściej, to:

- [xLingo](#)
- [Language|Exchange Project](#) – Na temat tego napisałem [recenzję na moim blogu](#).

Osobiście używałem wymiany językowej ekstensywnie w późniejszych etapach mojej nauki. Zazwyczaj spotykałem się z moim partnerem na godzinę. Przez pierwsze 30 minut mówiliśmy (na przykład) po polsku, a następnie przez kolejne 30 po angielsku.

Twój partner do rozmów może być także świetnym źródłem wiedzy o języku, którego się uczysz i powiązanej z nim kultury. Ważną rzeczą do zapamiętania, jest jednak to, iż wielu native speakerów nie zna gramatyki własnego języka. Będą wiedzieli co jest poprawne, a co nie, lecz nie będą wiedzieli dlaczego. By się tego dowiedzieć, będziesz potrzebował zajrzeć do podręcznika z gramatyką lub zapytać nauczyciela.

13.1.7 Immersja

Immersja jest świetna, gdyż pozawala używać wszystkiego jako treści do nauki: znaków, opakowań po jedzeniu, sklepów, bibliotek, poczty, przyjęć, koncertów itd.

Jest także trudniejsza niż może Ci się wydawać! Istnieje mit, mówiący o tym że przebywając w otoczeniu danego języka, nauczysz się go *automatycznie*, a więc jest to najprostsza metoda nauki języka. Niestety mija się to z prawdą.

Istnieją ludzie, którzy potrafią, znajdując się w sytuacji gdy są otoczeni przez obcy język, robić to co jest dla nich normalne, i nauczyć się go. Dzieje się tak jednak ze względu na to co te osoby robią, a nie ze względu na sytuację, w której się znajdują. Zazwyczaj są to ludzie bardzo towarzyscy, nie obawiający się popełniania błędów, próbujący porozumieć się z każdym kogo spotkają. ☺

Reszta z nas potrzebuje jednak systematycznego podejścia do immersji. Podczas gdy przebywanie w otoczeniu danego języka dostarcza najwięcej źródeł do jego nauki, jest zadziwiająco łatwo ich unikać! Istnieją ludzie, którzy żyjąc w USA przez 5, 10, 20, lub nawet 50 lat, nigdy nie nauczyli się angielskiego.

Największym problemem, jest spotykanie się z ludźmi w kraju, w którym nikt nie znasz. Jeśli uczęszczasz do szkoły lub masz już pracę, jest to nieco łatwiejsze – lecz nawet wtedy zapewne będziesz miał do czynienia z ludźmi, mówiącymi Twoim ojczystym językiem, z którymi będziesz chciał/a się spotykać.

Oto jest kilka rad:

- **Wymiana językowa** – Nie tylko w internecie! Aby znaleźć prawdziwego partnera do rozmów w danym języku, polecam zamieszczenie ogłoszenia w gazecie, lub na stronach internetowych takich jak [Craigslist](#) lub [Gumtree](#).
- **Pomocnik językowy** – To pomysł, o którym usłyszałem po raz pierwszy od [Aarona Myersa](#), innego bloggera piszącego o nauce języków. Pomocnikiem językowym nie jest nauczyciel, czy typowy partner do rozmowy – to native speaker, od którego *zdobywasz język* w systematyczny sposób. Więcej informacji zawiera [ten post](#) na blogu Aarona.
- **Dołącz do stowarzyszenia** – To świetny sposób, aby poznać ludzi o podobnych upodobaniach, z którymi można dyskutować na tematy, które Cię interesują. Możesz dołączyć do klubu dziewiarskiego, tańców latynowskich,

science-fiction, modellingu czy nawet klubu książki – jakiegokolwiek powiązanego z Twoimi pasjami. [Facebook](#) oraz [Meetup.com](#) są świetnymi stronami pozwalającymi znaleźć stworzyszenia.

W celu zdobycia większej ilości porad na temat tego jak najlepiej spędzić czas w obcym kraju, polecam blog Benny'ego Lewisa [Fluent in 3 Months](#). Robił on wiele ciekawych rzeczy, aby ćwiczyć język, począwszy od [lekcji tańca](#), po [szybkie randki](#).

13.1.8 Znajdowanie czegoś szczególnego w danej kulturze

Jeżeli jesteś w stanie znaleźć coś szczególnego w danej kulturze lub języku, może być to dodatkową motywacją do nauki.

Na przykład jeśli w jakimś języku została wydana książka, której nigdy nie przetłumaczono na Twój – czytanie jej w oryginale, daje Ci dostęp do czegoś, do czego w innym przypadku byś tego dostępu nie miał/a. Jeśli uczysz się japońskiego, istnieje anime, manga, haiku i gry komputerowe, które nigdy nie zostały przetłumaczone (lub zrobiono to bardzo źle) i do których w innym przypadku nie miał(a)byś dostępu.

Treści tego typu mają w sobie coś magicznego! Możesz nie być w stanie znaleźć czegoś podobnie interesującego w języku, którego się uczysz, lecz jeśli masz taką możliwość – skorzystaj z niej!

13.1.9 Może to wymagać kilku prób!

Naprawdę poszczęściło mi się z Harrym Potterem. Była to pierwsza książka, którą spróbowałem przeczytać po polsku. Nie miałem nawet pojęcia czy mi się spodoba

i czy będę w stanie ją zrozumieć. I okazała się świetna!

Lecz pierwsza rzecz, której spróbujesz, może okazać się dla Ciebie nieodpowiednia. Może zdarzyć się, że wybierzesz coś, co okaże się zbyt nudne, za trudne lub nieodpowiednie. Nie poddawaj się! Wróć do początku i spróbuj poszukać czegoś innego, co może być lepsze.

Doświadczyłem tej sytuacji wielokrotnie z późniejszymi książkami. Próbowałem czytać trochę klasyki, lecz nie dawałem rady. Uwielbiam science-fiction, więc próbowałem czytać Stanisława Lema, i pomimo tego iż jego gramatyka i słownictwo były w porządku, ciągle natrafiałem na subtelne żarty. Zauważałem je, lecz nie potrafiłem ich zrozumieć.

Wiele czasu zajęło mi także znalezienie partnera do rozmów, z którym dobrze by mi się rozmawiało. Wielu pierwszych nie sprawdziło się – na pewien czas odstraszyło mnie to od wymian językowych. Lecz po tym gdy w końcu znalazłem odpowiednią osobę, było świetnie! Od tego czasu miałem pięciu lub sześciu, świetnych partnerów do rozmów. Lecz gdy szukam kogoś nowego, wciąż znajduję wielu, z którymi nie rozmawia mi się zbyt dobrze.

Pamiętaj: jest nieskończenie wiele możliwości! *Na pewno* znajdziesz coś, co sprawdzi się dla Ciebie. Tylko się nie poddawaj!

13.2 Rozumienie treści

Po tym, jak uda Ci się znaleźć dobry materiał, będziesz potrzebował metody, aby zrozumieć treść. Pamiętaj, Twój mózg uczy się języków przez słuchanie i czytanie treści, *którą rozumiesz*. Podobnie jak źródeł materiałów, jest nieskończenie wiele metod aby te materiały zrozumieć. W tym rozdziale omówimy te najważniejsze!

Jest kilka czynników, które należy wziąć pod uwagę podczas wyboru metody.

- **Ile czasu ona zajmuje?** Metoda, którą wybierzesz, zajmie Ci trochę czasu. Niektóre metody są bardziej czasochłonne niż inne. Ogólnie, potrzebujesz takiej, która zajmuje jak najmniej czasu, ale są też inne czynniki.
- **Jak zachęcająca/nudna jest metoda?** Niektóre metody są bardzo systematyczne i przypominają tradycyjną naukę języka. Inne są bardziej holistyczne i skupiają się raczej na zdobywaniu doświadczenia niż nauce. Różne rodzaje metod podobają się różnym ludziom.
- **Jak bardzo możesz pozwolić sobie na niepewność?** Niektórzy ludzie *muszą* wiedzieć, co oznacza każde słowo na stronie. Nie mogą spocząć, póki się nie dowiedzą. Innym nie przeszkadza zgadywanie w pewnych sytuacjach. Ja na początku należałem do tej pierwszej grupy, ale później przeszedłem do tej drugiej. ☺

Miej te czynniki na uwadze czytając ten rozdział i wypełniając część B [Arkusza Twojej metody](#).

13.2.1 “Transkrypcja” i słownik

Słowo “transkrypcja” umieściłem w cudzysłowie, ponieważ nie do końca mam na myśli transkrypcję, zależnie od źródła treści. W przypadku audiobooka “transkrypcja” jest właściwie drukowaną wersją książki. Oto kilka możliwych konfiguracji:

- Audiobook i tekstowa wersja książki
- Podcast i transkrypcja
- Piosenka i jej tekst

- Film i napisy (w wersji oryginalnej)

W tej metodzie wyszukasz wszystkie nieznanne słowa z transkrypcji w słowniku (tłumaczeniowym lub zwykłym dla native speakerów). To jest metoda, której użyłem czytając Harry’ego Pottera. Jest to jedna z najbardziej czasochłonnych metod, ale dobra dla ludzi, którzy chcą rozumieć każde słowo i lubią systematyczną naukę.

Podobnie jak dzięki “technice dwóch zakładek”, którą poleciłem w [Sekcji 12.3](#), możesz zaoszczędzić czas, odkładając sprawdzanie słów w słowniku na później. Podczas gdy czytasz albo słuchasz, możesz po prostu podkreślać albo zapisywać nieznanne słowa i powracać do nich później. To sprawia, że metoda staje się dużo mniej irytująca, gdyż nie musisz ciągle przerywać czytania/słuchania.

Oczywiście, nie musisz szukać każdego nieznanego słowa. Możesz ograniczyć się do słów, które sprawiają, że nie rozumiesz czegoś ważnego, albo słów, z którymi spotkałeś/aś się wcześniej.

Wiem, że niektórzy ludzie martwią się, gdy nie rozumieją czegoś w tekście. Ja się tak martwiłem, kiedy po raz pierwszy czytałem Harry’ego Pottera. Właśnie dlatego szukałem każdego słowa. Ale jeśli czytasz książki, zdziwisz się, jak często różne rzeczy powtarzają się w nich! Dopiero później odkryłem, że nawet jeśli czegoś nie rozumiałem, istnieje duże prawdopodobieństwo, że wszystko stanie się jasne, ponieważ autor będzie opisywał tę samą rzecz innymi słowami.

Jeśli pracujesz z cyfrowym tekstem, dostępnych jest kilka narzędzi, które mogą sprawić, że metoda będzie zajmowała mniej czasu. Jeśli czytasz online, możesz skorzystać z dodatków do Twojej przeglądarki:

- [Bubble Translate](#) – dla przeglądarki Chrome.
- [Globe Fish](#) – dla przeglądarki Firefox.

W [Sekcji 13.5](#) jest jeszcze kilka innych narzędzi programowych, które mogą pomóc w tej metodzie.

13.2.2 Pełne tłumaczenie

W tej metodzie używasz pełnego tłumaczenia danej treści w Twoim ojczystym języku. Na niskim poziomie będziesz prawdopodobnie czytał całe tłumaczenie, ale na wyższym poziomie zajrzysz do niego tylko jeśli czegoś nie będziesz rozumiał.

Jest to nieco mniej czasochłonne niż poprzednia metoda, ale powoduje, że tracisz pewność, że znasz znaczenie każdego słowa. Tłumaczenia często bardzo różnią się od oryginałów i wiele słów ma po kilka różnych znaczeń, a tylko jedno z nich jest używane w tekście.

Zależnie od źródła Twoich materiałów, tłumaczenie może przyjmować wiele różnych form.

- Dwie odrębne książki: jedna w języku docelowym, druga w Twoim ojczystym
- Książka dwujęzyczna (na lewej stronie język docelowy, na prawej język ojczysty)
- Napisy do filmów przetłumaczone na Twój język ojczysty

Ale niezależnie od formy – zalecam najpierw zapoznanie się z tekstem w języku docelowym, a następnie z tekstem w Twoim języku!

Niektórzy ludzie myślą, że lepiej jest czytać oryginalny tekst wiedząc co on oznacza, ale ja się z tym nie zgadzam. Myślę, że czytanie nieprzetłumaczonego tekstu daje więcej motywacji. To bardzo zachęca do próby zrozumienia języka

docelowego – i myślę, że to jest ważne! Następnie, czytając tłumaczenie, można przeżyć wiele ciekawych niespodzianek.

Jeśli najpierw przeczytasz tłumaczenie, czytając możesz złapać się na tym, że robisz to mechanicznie! Ponieważ już wiesz, co dana sekcja oznacza, może stać się tak, że pozwolisz oczom przelatywać przez tekst, nie próbując go zrozumieć. Oczywiście możesz też tak robić, czytając w odwrotnej kolejności, ale myślę, że pokusa jest wtedy mniejsza.

Mimo wszystko słyszałem o wielu ludziach, którzy odnieśli sukces używając metody z pełnym tłumaczeniem, ale nie lubię jej. Wolę używać poprzedniej metody, gdzie wyszukuję tylko pojedyncze słowa. W ten sposób wyłącznie pełne zdania w języku docelowym, będą w mojej głowie. Mając kompletne tłumaczenie martwię się, że moja pamięć zostanie “zanieczyszczona” moim ojczystym językiem.

Nie wszyscy mają ten problem – ale pomyślałem, że o tym tutaj wspomnę, bo możesz być taki jak ja! ☺

13.2.3 Z kontekstu

W tej metodzie zgadujesz, jakie jest znaczenie słów i zwrotów, zależnie od wypowiedzi. Podpowiedzią może być scena w filmie, wyraz twarzy osoby, z którą rozmawiasz, albo rodzaj rozmowy (np. jest tylko kilka rzeczy, które powie kelner).

To jest najbardziej holistyczna metoda ale powoduje, że możesz się znaleźć w sytuacjach, w których nie będziesz pewny/a, że dobrze rozumiesz. Nie ma w niej żadnego elementu systematyczności i polega wyłącznie na Twojej intuicji. Niektóre typy treści pozwalają Ci napotkać więcej podpowiedzi, ale ogólnie, ta technika wymaga, aby poziom trudności tekstu był bardzo podobny do Twojego

poziomu znajomości języka.

Myślę, że każdy czasami zgaduje, jakie jest znaczenie słów, z kontekstu. Ale mała grupa osób uczących się języka używa *wyłącznie* kontekstu, aby się uczyć. Ta metoda bardzo przemawia do ludzi, którzy nienawidzą uczyć się systematycznie. Zamiast tego wolą uczyć się holistycznie, dzięki doświadczeniu.

Niestety, przed osiągnięciem wysokiego poziomu, używanie tylko kontekstu sprawia, że jest nieco trudniej znaleźć odpowiednie materiały. Twój poziom musi być idealnie zbliżony do poziomu treści i musi zawierać wiele podpowiedzi. Najłatwiej jest to osiągnąć, kiedy źródłem Twojej treści jest inna osoba, ponieważ może ona dostosować swój poziom słownictwa do Twojego i dodatkowo naprowadzać stosując wskazówki (np. wykonując gesty, rysując coś, itd.) aż zrozumiesz.

Kiedy już osiągniesz wyższy poziom, rozumienie z kontekstu, będzie stawalo się coraz łatwiejsze, ponieważ każde poznane słowo dostarcza wskazówek do poznania nowych słów. Z moim poziomem języka polskiego dość mocno opieram się na kontekście.

13.3 Powtarzanie i zapamiętywanie

Powtarzanie i przypomnianie jest bardzo ważne podczas nauki języka! Jak wspomnieliśmy w części teoretycznej, jest to “najważniejsze” podczas nauki słownictwa. Wiedza gramatyczna zdobywana jest nieświadomie, więc najlepszą rzeczą jaką możemy dla niej zrobić, to po prostu stykać się z językiem *częściej!* Natomiast słownictwo zapamiętujemy świadomie, tak jak inne informacje. Tak więc wysiłek włożony w powtarzanie to całkiem spore korzyści.

Istnieje wiele systemów (i nie-systemów) na utrwalanie słownictwa. W tej sekcji, omówimy kilka najbardziej popularnych. Pod koniec tej sekcji będziesz w sta-

nie wypełnić Część C swojej metody w [Arkuszu Twojej Metody](#).

13.3.1 Powtarzanie zachodzi naturalnie

Wcześniej, w [Sekcji 7.1](#), omówiliśmy badania, które pokazały, że średnio 80% napisanych po angielsku tekstów jest zbudowanych z 2000 najczęściej używanych słów. Niektórzy uczący się, którzy słyszą tę informację, pomyślą, że muszą zdobyć listę tych 2000 słów i zacząć uczyć się ich na pamięć!

Jednak jak już omówiliśmy to wcześniej – najbardziej efektywną metodą jest nauka z kontekstu, a nie z listy. Ta informacja jest bardzo użyteczna! Oznacza ona, że prawdopodobnie nie potrzebujesz systemu, żeby powtarzać te 2000 najczęściej używanych słów. Po prostu dzięki kontaktowi z językiem, będziesz miał z nimi *wiele* spotkań!

Najbardziej holistyczną metodą potwarzania jest po prostu styczność z językiem i pozwolenie na to, żeby słowa w ten sposób same się utrwały. Jeśli jakieś słowo jest ważne, z pewnością ponownie na nie natrafisz!

Ta sama grupa uczących się, o których dyskutowaliśmy w [Sekcji 13.2.3](#), którzy woleli uczyć się *tylko* z kontekstu, zazwyczaj wołała *tylko* naturalne utrwalanie. Działa to najlepiej, kiedy pobierasz treści bardzo zbliżone do Twojego poziomu i o podobnej tematyce lub stworzonej przez tego samego autora (np. wszystkie książki o Harrym Potterze, 50 popularnych piosenek rokowych lub 10 podcastów o sprzęcie komputerowym).

Mnie samemu ciężko jest skupić się na tylko jednym temacie lub dostosowywać materiały do swojego poziomu. Umieram z pragnienia, żeby pochłonąć coś nowego! Jeśli jesteś podobny do mnie, systematyczne podejście do powtarzania słownictwa będzie pożyteczne.

13.3.2 Osobista lista ze słownictwem i papierowe fiszki

Prawdopodobnie najprostszym sposobem (ale niekoniecznie najbardziej wydajnym), aby powtarzać słownictwo jest posiadanie osobistej *listy słówek*. Za każdym razem, kiedy spotykasz nowe słowo, zapisujesz je na liście wraz z tłumaczeniem lub czymś, co pozwoli Ci zrozumieć jego znaczenie.

Od czasu do czasu możesz rzucić okiem na swoją listę i powtarzać słówka. Pomocne może być zakrywanie tłumaczenia i w ten sposób sprawdzanie samego siebie. Osobiście zawsze wolałem fiszki w celu sprawdzania swojej wiedzy. Kiedy uczyłem się rosyjskiego, odnotowywałem słowa na kartach, zaraz po ich poznaniu (zamiast na liście). Nosiłem je ze sobą wszędzie, więc mogłem powtarzać je w ciągu dnia.

Największą wadą tej metody jest to, że nie działa z ogromną listą słów. Gdy czytałem Harry'ego Pottera, spotykałem się z *tysiącami* nowych słów! Jeśli wtedy zrobiłbym karty, to nie był bym w stanie nosić ich przy sobie – podobnie by było z listą słów.

Istnieją jednak sposoby na organizowanie fiszek i list, które pozwolą poradzić sobie z tym problemem:

- **Metoda Gold List** — metoda zarządzania i powtarzania list słów wynaleziona przez Davida James'a, Anglika i poliglotę mieszkającego w Polsce.
- System rozmieszczonego powtarzania – który będziemy omawiać w następnej sekcji.

13.3.3 System rozmieszczonego powtarzania

Rozmieszczone powtarzanie to technika uczenia się, która pomaga poznać *wiele* faktów i zachować je na długi czas.

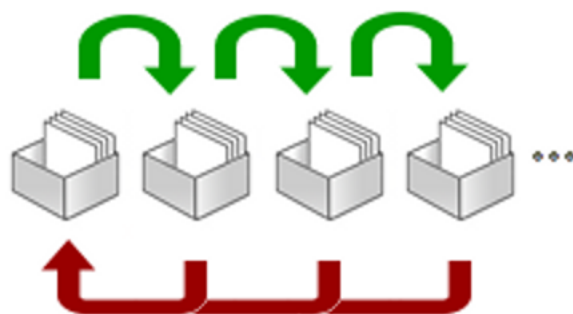
Jeśli nie posiadasz pamięci fotograficznej, to najprawdopodobniej nie zapamiętasz słowa, które widziałeś/aś tylko raz. A na pewno nie na długo! Zapomnisz i ponownie nauczysz się danego słowa wiele razy, zanim tak naprawdę zostanie ono w pamięci.

Rozmieszczone powtórzenia mają przewagę nad tym faktem i także pomagają zdecydować, które słowo powtórzyć i jak często.

Jak to działa?

Oryginalny system rozmieszczonego powtarzania (SRS - Spaced Repetition System) [System Leitnera](#), został wynaleziony przez Sebastiana Leitnera w roku 1970, wykorzystywał karty i serie pudełek.

Powiedzmy, że dzisiaj nauczyłeś/aś się słowa “matka”, w języku angielskim **mother**. Zapisujesz na karcie “mother” z przodu i “matka” z tyłu. Kładziesz tę kartę do pierwszego pudełka, które zawiera karty do codziennego powtarzania.

Rysunek 13.1: *The Leitner System*

Następnego dnia powtarzasz wszystkie słowa, znajdujące się na kartach z pierwszego pudełka, w którym znajduje się także karta dla wyrazu “mother”. Jeśli odpowiesz poprawnie, przekładasz kartę do drugiego pudełka, zawierającego karty powtarzane co 3 dni. Jeśli po 3 dniach Twoja odpowiedź znów była poprawna, karta wędruje do trzeciego pudełka, w którym powtórkę robimy co 5 dni. I tak dalej.

Jeśli w jakimkolwiek momencie odpowiesz nieprawidłowo, karta wraca do pierwszego pudełka. W ten sposób karty, które znasz lepiej, są powtarzane rzadziej, a słowa, które znasz gorzej, są sprawdzane częściej. Jeśli te interwały są ustawione właściwie, dane słowo będzie przypominane właśnie wtedy, kiedy już miał(a)byś o nim zapomnieć!

Obecnie jest wiele komputerowych systemów SRS, które pozwolą Ci uniknąć problemów z papierowymi fiszkami układanymi w pudełkach. Niektóre są nawet dostępne na komórki lub tablety, więc możesz powtarzać słówka gdziekolwiek jesteś! Dwa najpopularniejsze systemy to: [SuperMemo](#) oraz [Anki](#), który osobiście preferuję – w dodatku jest darmowy!

Zalety systemu rozmieszczonego powtarzania (SRS)

- **Pamiętasz na dłużej:** Rozmieszczone powtarzanie wykorzystuje mechanizm psychologiczny zwany “efektem rozmieszczenia” (ang. [spacing effect](#)), który polega na tym, że łatwiej zapamiętać fakty “ucząc się kilka razy w dłuższym czasie, niż wielokrotnie w krótszym” (źródło: Wikipedia).
- **Uczysz się więcej:** W systemie rozmieszczonego powtarzania nie powtarzasz wszystkiego każdego dnia, lecz tylko te rzeczy, które przejrzeć powinienś/powinnaś. W ten sposób uczysz się nie tylko kilkudziesięciu rzeczy (słówek), ale wręcz tysięcy! W efekcie pewne rzeczy będziesz powtarzał po

latach.

- **Niczego nie zapominasz!:** Jeśli używasz aplikacji komputerowej takiej jak [Anki](#) i powtarzasz codziennie, nigdy nie zgubisz słowa, którego już się nauczyłeś/aś. Nawet jeśli powtórzenie danej karty wypada za 2 lata, to nie zapomnisz o niej, ponieważ program Ci o niej po tym czasie przypomni. Niczego nie stracisz!

Przeczytaj [ten artykuł](#) na stronie [Anki](#), znajdziesz w nim więcej szczegółów wyjaśniających zalety komputerowych systemów SRS.

Czytając Harry'ego Pottera zrobiłem tysiące kart. Gdyby nie komputerowy system SRS, nie udało by mi się nauczyć i zapamiętać całego tego słownictwa.

13.3.4 Mnemotechniki

Ściśle mówiąc nie są to techniki *powtarzania*, raczej przykłady systemów zapamiętywania słownictwa, lub innych faktów – dlatego uznałem, że należy je umieścić w tym rozdziale. Nigdy osobiście nie używałem tego typu sposobów ułatwiających zapamiętywanie, ale spotkałem wielu uczących się języków obcych, którzy stosowali je z wielkim powodzeniem!

Poniżej podaję kilka rodzajów mnemotechnik:

- **Użycie pierwszych liter wyrazów z listy do utworzenia wyrażenia, np.:** **M**oją **W**olę **Z**naj **M**atole **J**ak **S**ię **U**prę **N**ie **P**ozwolę dla zapamiętania nazw planet: **M**erkury, **W**enus, **Z**iemia, **M**ars, **J**owisz, **S**aturn, **U**ran, **N**eptun, **P**luton.
- **Zbudowanie wyrażenia wykorzystując podobne brzmienie w Twoim ojczystym języku.** Ghil'ad Zuckermann zaproponował native speakerom j. an-

gielskiego następujące zdanie mnemotechniczne do zapamiętania hebrajskiego słowa *ohel* (namiot): “Oh hell, there’s a raccoon in my tent.” (za [Wikipedią](#)).

- **Tworzenie obrazów lub historii, żeby zapamiętać słowa.** Benny Lewis do zapamiętania hiszpańskiego słówka “playa” oznaczającego plażę, wizualizuje gracza (*player*) chodzącego po plaży.
- **Metoda “rzymskiego pokoju”.** Starożytna mnemotechnika – na podstawie wyglądu pokoju kojarzysz występujące w nim przedmioty z elementami, które chcesz zapamiętać.
- **Wizualizacja słów przy użyciu różnych kolorów.** Jeżeli chcesz zapamiętać rodzaj rzeczowników, możesz wizualizować wszystkie żeńskie rzeczowniki w kolorze różowym a męskie rzeczowniki w kolorze niebieskim.

Ponieważ jest to obszerny temat, w którym niestety nie jestem zbyt biegły, nie będę go omawiać szczegółowo. Znalazłem kilka linków, które mogą Ci pomóc zgłębić ten temat:

- [Artykuły na temat mnemotechniki](#) w wiki *Learn Any Language*.
- O metodzie [rzymskiego pokoju](#) na [psychology.wikia.com](#).
- [“How to learning any language”](#) (czyli *Jak nauczyć się jakiegokolwiek języka*) Barry’ego Farbera (konkretnie rozdział pod tytułem: *Harry Lorayne’s Magic Memory Aid*).

(Jeśli znasz jakieś inne ciekawe zasoby o mnemotechnikach, proszę [daj mi znać!](#))

13.4 Czy muszę zrozumieć wszystko?

Dostałem wiele emaili o podobnej treści:

Czy uważasz, że słuchając nagrania w języku, którego się uczę (np. podcastu), warto próbować zrozumieć tak dużo jak to tylko możliwe? Czy powinienem słuchać tego samego nagrania wielokrotnie – do momentu pełnego zrozumienia?

Niektórzy ludzie, w szczególności ci, którzy uczą się języka obcego po raz pierwszy, myślą, że muszą zrozumieć wszystko, aby przejść dalej, dlatego powtarzają ten sam materiał wielokrotnie.

Powtarzanie może być użyteczne, szczególnie kiedy zaczynasz się uczyć. **Ale przesadne powtarzanie może przynieść więcej złego niż dobrego.**

Na moim blogu napisałem artykuł o [prawie malejących przychodów w nauce języka](#). Gdy zaczynasz naukę, uczysz się bardzo, ale to bardzo szybko. Zaczynając od poziomu początkującego możesz osiągnąć poziom średnio-zaawansowany nawet w 3-6 miesięcy, pod warunkiem, że poświęcisz na to ogromną ilość czasu. Niestety, wraz z upływem czasu tempo nauki spada i czasami przejście z poziomu średnio-zaawansowanego do poziomu zaawansowanego zajmuje lata.

To samo prawo dotyczy powtarzania! Podczas pierwszych powtórek nauczysz się olbrzymiej ilości materiału, jednak z biegiem czasu, wraz z każdą kolejną powtórką, uczysz się coraz mniej.

13.4.1 Ostateczny sukces zależy od serii małych sukcesów.

Założmy, że słuchasz krótkiego odcinka podcastu (np. o długości 10 minut) jeden lub dwa razy. Następnie przeglądasz transkrypcję, sprawdzasz w słowniku wszystkie nieznanne wyrazy i przygotowujesz fiszki. Po kilkukrotnej powtórce fiszek słuchasz podcastu ponownie, parę razy.

W momencie gdy: (1) rozumiesz ogólny przekaz, (2) czujesz się komfortowo i (3) uczysz się *czegoś* nowego – **już czas, aby ruszyć dalej i wysłuchać kolejnego odcinka!**

To prawda, są pewne rzeczy, których nie rozumiesz. Są pewne słowa, których znaczenia nadal nie znasz. Ale nauczyłeś/aś się *czegoś*! Twoja znajomość języka poprawiła się i jest lepsza niż wcześniej.

Te wszystkie małe osiągnięcia prowadzą do ostatecznego sukcesu.

13.4.2 Największe niebezpieczeństwo

Najważniejszą rzeczą jest **nie poddawać się!**

Wielokrotne powtarzanie tego samego materiału może być nudne. Może być także frustrujące, ponieważ czujesz, że nie robisz żadnego postępu. Może to doprowadzić do tego, że przestaniesz odczuwać przyjemność z nauki.

Wszystko to powoduje, że ludzie rezygnują, **a jedyny sposób, w jaki można ponieść porażkę podczas nauki języka to rezygnacja!**

Próbuj być świadomym odczuć jakie towarzyszą czynnościom jakie wykonujesz podczas nauki: powinny one sprawiać Ci radość i być interesujące przez cały czas. Jeśli czujesz się wypalony, zrób sobie przerwę i spróbuj czegoś innego. Po prostu nie poddawaj się!

13.5 Oprogramowanie

Pomysły, które prezentuję w tym ebooku nie są nowe – w szczególności dotyczące teorii. Nie powinno więc dziwić, że kilka innych osób oraz firm stworzyło oprogramowanie, które pomaga usprawnić tę metodę tak, by była mniej czasochłonna i nie wymagała wykonywania zbędnej pracy.

Wszystkie programy, które znam, pomagają zrozumieć dany materiał poprzez tłumaczenie nieznanych słów na Twój język ojczysty. Niektóre z nich skupiają się jedynie na jednym lub dwóch zagadnieniach, jednak kilka oferuje *rozwiązania całościowe*, które pomogą Ci znaleźć interesującą treść, zrozumieć ją, a następnie powtórzyć.

13.5.1 LingQ

LingQ jest to komercyjna aplikacja internetowa stworzona przez Steve’a Kaufmanna. Wspomaga ona naukę języka angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, japońskiego, włoskiego, niemieckiego, rosyjskiego, chińskiego, portugalskiego, szwedzkiego, koreańskiego, arabskiego, czeskiego, polskiego, holenderskiego, norweskiego, fińskiego, hebrajskiego, tureckiego, esperanto oraz łaciny.

Na stronie znajduje się szeroki wybór tekstów, możesz również dodawać swoje własne. Wiele z nich posiada wersję audio! Masz możliwość kliknięcia na nieznanym słowie i sprawdzenia tłumaczenia w Twoim ojczystym języku. Istnieje możliwość automatycznego tłumaczenia z wykorzystaniem kilku różnych słowników, możesz też skorzystać z tłumaczeń innych użytkowników lub stworzyć swoje własne.

Fiszki tworzone są dla każdego nieznanego słowa, ale system powtórek LingQ nie wykorzystuje systemu rozmieszczonego powtarzania (SRS).

Pomimo tego, że system LingQ pozwala na naukę wielu języków, wsparcie dla użytkowników, posługujących się językiem innym niż angielski nie jest zbyt dobre. Najprawdopodobniej będziesz musiał korzystać z tłumaczeń w języku angielskim.

Istnieje darmowa wersja serwisu, ale pozwala jedynie na dodanie 100 fiszek. Aby w pełni skorzystać z tej metody będziesz musiał dużo czytać. Osiągnięcie tego limitu zajmie niewiele czasu. Najtańsza wersja bez limitu kosztuje \$10 miesięcznie.

13.5.2 Bibliobird

[Bibliobird](#) jest to aplikacja internetowa o otwartym kodzie źródłowym (Open Source) wspierana przez moją żonę i przeze mnie. Na chwilę obecną przeznaczona jest jedynie dla Polaków uczących się języka angielskiego. Chcielibyśmy dodać więcej wspieranych języków, ale jest to ograniczone przez czas i wiedzę jaką posiadamy. Jest to jednak projekt o otwartym kodzie i każdy może dołączyć i pomóc nam uczynić go lepszym!

Obecnie wszystkie teksty są tworzone przez nas i mają po dwa nagrania audio: jedno o naturalnej prędkości i jedno wolniejsze. W przyszłości planujemy pozwolić użytkownikom dodawać ich własne teksty.

Podobnie, jak w przypadku LingQ, masz możliwość kliknięcia słowa i otrzymania tłumaczenia w Twoim ojczystym języku. Następuje automatyczne stworzenie fiszki, którą możesz powtarzać w programie Anki lub przy pomocy prostego interfejsu do Anki dostępnego na naszej stronie.

W przeciwieństwie do LingQ, tłumaczenia nie są wykonywane automatycznie i utrzymujemy nasz własny słownik. W ten sposób możliwe jest wspieranie idiomów czy czasowników złożonych. Możesz więc być pewien, że otrzymasz dobre

tłumaczenie.

Na chwilę obecną Bibliobird jest całkowicie darmowy!

Dołącz do nas na Bibliobird.com i pomóż stworzyć najlepszą aplikację do nauki języków w całym internecie. *Zdaję sobie sprawę, że jest to bezwstydne promowanie samego siebie, ale jest to mój ebook, więc musisz do tego przywyknąć.*

13.5.3 Rozwiązania niekompletne

Tutaj znajduje się lista kilku aplikacji, które nie są rozwiązaniami kompletnymi, ale mogą pomóc w przypadku jednego lub dwóch zagadnień:

- [Lingro](#) – Pozwala na skopiowanie i wklejenie tekstu, wgranie pliku bądź wykorzystanie adresu URL. Masz możliwość kliknięcia nieznanego słowa, sprawdzenia tłumaczenia i dodania wyrazu do listy słów, których się uczysz. Dane słownika są publicznie dostępne (Open Source), ale kod aplikacji już nie.
- [WordChamp](#) – Komercyjna aplikacja internetowa, która pozwala na skopiowanie i wklejenie tekstu bądź wykorzystanie adresu URL. Masz możliwość kliknięcia słowa i sprawdzenia tłumaczenia, jednak dodanie słowa do powtórek nie jest możliwe.
- [Learning with texts](#) – Aplikacja o otwartym kodzie źródłowym (Open Source), której najpopularniejsza instalacja znajduje się na blogu *Fluent in 3 Months* [tutaj](#). Ma te same funkcje co Lingro, ale nie posiada własnego słownika. Możesz za to powtarzać nieznanne słowa w postaci fiszek.

Dodatek A

Arkusze

W tym dodatku znajdziesz linki do druku plików PDF dla wszystkich arkuszy, do których odwołano się wcześniej w tym ebooku. Wydrukuj je i wypełnij zgodnie z instrukcją!

- [Arkusz Celów z Rozdziału 10.](#)
- [Arkusz Dziennego Planu Nauki z Rozdziału 11.](#)
- [Arkusz Postępu z Sekcji 12.4.](#)
- [Arkusz Twojej Metody z Rozdziału 13.](#)

Dodatek B

Dalsza lektura

B.1 Teoretyczne zasoby

- Istnieje wiele dyskusji na temat lingwistyki wyróżniających naukę świadomą (*language learning*) i nieświadomą (*language acquisition*). Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o teorii, [przeczytaj tę książkę online](#). **(Darmowa!)** pod tytułem *Second Language Acquisition and Second Language Learning* napisaną przez [dr Stepheną Krasheną](#). Istnieją inne, nowsze książki, ale nie całkiem za darmo. 😊
- [Steve Kaufmann](#) to popularny blogger i poliglota piszący o nauce języków (mówi 11 językami). Jest jednym z najgłośniejszych zwolenników wykorzystywania badania Stepheną Krasheną w praktycznych metodach nauczania. Jego książka [The Way of the Linguist](#) jest warta przeczytania!

B.2 Blogi o nauce języka

Oto niektóre z moich ulubionych blogów na temat nauki języków obcych. Wykaz nie jest kompletny! Przepraszam każdego, kogo pominąłem w czasie spisywania tej listy.

- [The Everyday Language Learner](#) Aarona Myersa – jeden z nielicznych blogów na temat nauki języków obcych, które udzielają rad zwykłym ludziom, którzy niekoniecznie mają taką obsesję na punkcie nauki języka jak ludzie piszący o swojej pasji na blogach. Aaron napisał także kilka ebooków!
- [Language Learning Tips](#) prowadzony przez [Grzegorza Łobińskiego](#) – Grzegorz publikuje każdego dnia nową poradę znanych ludzi i innych bloggerów, którzy uczą się języka. Stworzył również zdumiewającą ilość innych stron na temat nauki języka (kliknij jego nazwisko powyżej).
- [The Linguist on Language](#) Steve’a Kaufmanna – jedna z pierwszych osób, które przedstawiły mi teorię, ukazującą, jak ludzki mózg uczy się języków.
- [All Japanese All The Time](#) autorstwa Khatzumoto – wspaniałe poczucie humoru i jedno z najlepszych źródeł jednozdaniowych porad w strefie blogów na temat nauki języka.
- [Fluent in 3 Months](#) Benny’ego Lewisa – mimo że nie podobają mi się niektóre techniki używane przez Benny’ego (technika jest bardzo osobistą sprawą!), jego materiał motywujący jest wspaniały, a jego porady na temat nauki kiedy jesteś w kraju, gdzie mówi się w języku, którego się uczysz – są *niezastąpione*.
- [Blog o nauce języków obcych](#) autorstwa Evagelia Mylonaki – Wspaniały z wielu różnych powodów. Jest to prawdopodobnie najlepszy zasób wiedzy

na temat nauki języka metodą “shadowing” w języku polskim.